POMEGRANATE PRODUCTION
د انارو تولید

Prepared by
University of California at Davis, and
The International Foundation of Hope (IF HOPE) under subcontract with
USAID's Alternative Development Program – Eastern Region

ترتیب او جوړونه: په Davis کې دکلیفورنیا پوهنتون او دامریکا د متحده ایالتونود نړیوالې پرمختیایي اداري د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام فرعي قراردادي د(IF HOPE) نړیواله مؤسسه

Ketabton.com

These training materials have been made possible by the generous support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID). The contents of this document are the sole responsibility of the authors and do not necessarily reflect the views of USAID, The United States Government or Development Alternatives, Inc.

دا روزنیز مواد د امریکا دمتحده ایالتونو دنړیوالې پرمختیایي ادارې له لارې د امریکا دخلکو د پراخې مرستې په وسیله راټول شوي دي. ددې کتاب د ټولو محتویاتو مسؤلیت یواځې او یواځې د کتاب دلیکوالانو پر غاړه دی او په هیڅ ډول د USAID، دامریکا دحکومت او د DAI د کمپنۍ د نظر څرګندوی نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

دا چې د کرنې په وده کې د ترویج د کارکوونکو نقش ډېر مهم دی له همدې امله د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت هم دا اړتیا ولیدله چې خپل د ترویج مدیران او مامورین په داسې مهارتونو او پوهه سنبال کړي چې وکولی شي د هغې کرنیزې ټولنې اړتیاوو ته ځواب ووایې چې په تدریجي توګه د مغلقو تولیدي سیسیتمونو پر لور پرمختګ کوي.

د انارود تولید په هکله په ساحه کې کاریدونکی دا لارښود کتاب- او ددې سلسلې نور کتابونه باید تل د ترویج له مامورینو سره موجود اوسي. دا لارښود کتاب د افغانستان د ختیزې سیمې دمشهورو مېوو له ډلې څخه د انارو د اصلي ځای، تجارتي استعمال، تولیدي سیستمونو او بازارموندنې په اړه تفصیلي معلومات لري. یاده دې وي چې انار د یو شمېر نورو مېوو تر څنګ ښه ثابت شوی بازار لري.

که څه هم په دې کتاب کې موجودې ځینې لارې چارې به زمونږ دهېواد د کرنې په برخه کې نوې وي خو دا ټول هغه څه دي چې که چېرې مونږ وغواړو افغانی کرنیز سیستم یوه داسې نوې پړاو ته ور داخل کړو په کوم کې چې کرنیز تولیدات د بازار له غوښتنو سره سم وي، نو باید چې لاندې ذکر شوې لارې چارې په پام کې ونیسو.

مونږ تاسې ته بلنه درکوو چې دیوې داسې تاریخي پروژې یوه برخه شئ چې له مخې یې د افغانستان دودیز کرنیز سیستم د نوو کرنیزو لارو چارو په خپلولو او عملي کولو سره په یو عصري کرنیز سیستم بدل کړو، له بزګرانو سره مرسته وکړو چې پر بازار ولاړ اقتصاد کې بریالیتوبونه تر لاسه کړي او ددې ټولو نه مهمه دا چې کرنه د یو کاروبار په ډول خپله کړي. ددې ټولو موخو د ترلاسه کولو لپاره د بزګرانو او د ترویج دمامورینو ترمنځ د داسې نېږدې اړیکو منځ ته راتلو ته اړتیا ده چې په کې مونږ دترویج مامورین خپل ځانونه د بزګرانو زړونو ته د خبرو له لارې نه، بلکه هغوی ته دعملي لارښوونو او زده کړو له لارې نږدې کړو.

دا لارښود کتاب دهغو مرستو او موادو دسلسلې یوه برخه ده چې د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام په ملاتړ او مرسته چمتو شوي دي.

محمد حسین صافی، د ننګرهار د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

محمد اسمعیل دولتزی، د لغمان د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

الحاج محمد محصل، د کنړ د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت

USAID | AFGHANISTAN
FROM THE AMERICAN PEOPLE
Alternative Development Program—Eastern Region ADP/E

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلــړ

۱. انار : سرچینه یې او چیرته کرل کیږي.. ۵

۲. انار څه ډول میوه ده ؟.. ۶

نوعې یا ډولونه :.. ۷

د میوو په اړه مهم مشخصات :.. ۱۰

د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟.. ۱۱

۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یې کرل کیږي؟................ ۱۲

۴.د باغ پلان ګوزاري:.. ۱۲

د ډول یا نوعې غوره کول.. ۱۲

د موقعیت غوره کول او تیارول:.. ۱٤

له یخ وهنې څخه ساتنه :.. ۱٤

د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول :.. ۱۵

د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : Pre-planting Fertilization :................................ ۱۵

د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:.. ۱٦

۵. د باغ جوړول: ۱۸

د قوریې ونې او دهغې کرل :.. ۱۸

اوبه:.. ۱۹

د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :.. ۲۰

د انارو د ونې د ښاخه بري عمومې دودونه :.. ۲۱

د روزنې سیستمونه Training System:.. ۲۳

د ښاخه برۍ ډولونه:.. ۲٤

۶. د باغ اداره او تنظیم ORCHARD MANAGEMENT :................................ ۲٦

د رسیدلي باغ پاملرنه کول.. ۲٦

په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:.. ۲۷

دعناصرو دکمښت د نښو پیژندل:.. ۲۹

اوبه خور:.. ۳۰

د میوې رنګړي کول:.. ۳۲

۷. د انارو غتې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:................................ ۳۲

سپړۍ یا Aphids:.. ۳٤

سپړۍ Mites:.. ۳٤

چینجي Worms :.. ۳۵

د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :.. ۳٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول: ۳۷
د انارو د مېوو پروسس: ۳۷
۸. پوښښي بوټي ۴۰
ولې پوښني بوټي وکرل شي؟ ۴۰
د پوښښي بوټو زيانونه: ۴۰
سپارښتنې Recommendations: ۴۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. انار : سرچینه یي او چیرته کرل کیږي.

انار د ایران ، شمالي هند ، همالیا او په اسیا کې د مدیترانې او قفقاز په زونونو کې له پخوا وختونو راهیسې کرل کېده او ویل کېږي چې اصلي منشا او مبدا یې هم یاد شوي ځایونه دي. انار په هر ډول خاوره او آب و هوا کې توافق کوي .د وچکالۍ ، مالګې ، د اوسپنې د کموالي او فعال کلسیم کاربونېټ په وړاندې مقاوم دي. په پراخه ډول په ټول ایران ، هند ، د سوېل ختیزې اسیا په وچو برخو کې ، ملایا (Malaya) شرقي اندیز (East Indies) او د متحده ایالاتو او لاتین امریکا په وچو او تودو سیمو کې کرل کېږي. انار معمولاد بحرله سطحې څخه د ۱۰۰۰ مترو نه په ټیټو سیمو کې کرل کېږي او په تودو او نیمه تودو سیمو پورې محدود دي ولې په وچ او نیمه وچ اقلیم کې ښه کرل کېږي. په هغه ځایونو کې په زړه پورې وده کوي په کومو کې چې ژمې سوړ او اوړې تود وي .انار د سړو حالاتو په مقابل کې د مقاومت توان لري مګر ۱۰- درجې د سانتي ګراد څخه د ټیټو سړو په وړاندې تر ډېره وخته ژوندي نشي پاتي کېداي. په ۳۰ درجې د سانتي ګراد تودوخه او وچ اقلیم کې د مېوې د ودې په دوران کې د ښه جنسیت مېوې تولیدوي .هغه ساحې چې ډیر رطوبت او بارانونه لري د انارو د کر لپاره په بشپړ ډول مناسبې ندي.

او که چېرې انار د نو موړو شرایطو لاندې تولید شي نو لاسته راغلې انار به لږ خوږوالي ولري او په پر لپسې توګه به وغورځیږي .

اوس مهال انار د جنوبي قطب څخه پرته په ټولو لویو وچو (براعظمونو) کې کرل کېږي. د انارو تولید په نړیواله کچه د امریکا په متحده ایالاتو د (کالیفورنیا ، اریزونا) په واسطه رهبري کېږي او د ترکیې ، تونېس ، هسپانیه ، او ایران په واسطه تعقیبیږي . که څه هم په عمومې صورت قبول شوې احصاییه وجود لري .

- کالیفورنیا تقریباً ۱۷۰۰۰ مېټریک ټنه انار له ۱۲۱۴ هکتاره څخه د ۴،۹ مېلونه ډالرو په ارزښت تولیدوي . د مېوو د روغتیایي ګټو د لوړوالي په اساس د انارو کر زیاتیږي .
- په تونس کې په ۱۹۹۹ م کال کې ټول ټال د ۱۵۰۰۰ هکتاره ساحې کې چې معمولاً ۵ مېلونه د انارو ونې په مخلوطو مېوه دارو باغونو کې کرل شوي یا هم توزیع شوي دي راپور ورکړل شوي دي . په ۱۹۹۷ کال کې کلني تولید ۵۰۰۰۰ ټنه وه چې په عادي ډول په محلي بازارونو کې خرڅیده لږه برخه (۱ %)یې صادریده .
- ترکیې په ۱۹۹۲ ل م کال کې ۵۲۰۰۰ ټنه د کلني تولید راپور ورکړ .
- ایران په ۲۰۰۵ م کال کې ۷۰۰۰۰۰ ټنه د انارو د تولید راپور ورکړ
- اوس مهال د افغانستا ن تقریباً په سلو کې دوه برخې د کرنې تولید د انارو څخه لاسته راځي چې په بلخ، هلمند او نیمروز ولایتونو کې کرل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(Altai Consulting, Kabul, Afghanistan and FAO Survey 1997, 2003)

د انارو محلي نوعي چې د قندهار ولایت په ۴۰۳۲ جریبو یا ۸۰۲ هکتارو کې کرل کېږي د لوړ کېفیت او تولید په توګه پېژندل کېږي. دبزګرانو د راپور له مخي 1720kg /jerib تولید د ډنډ ولسوالي څخه او ۳۸۰۰kg /jerib تولید د ارغنداب ولسوالي څخه لاسته راځي. د فراه ولایت هم د انارو د لوړ تولید او ښه کېفیت په درلودلو سره چې 1097kg/jerib تولید ورڅخه په لاس راځي زیات شهرت لري چې په کې انار د مهمو حاصلاتو د جملي څخه په دوهمه درجه کې قرار لري.
د انارو تولید د انارو د تولید د لوړي تقاضا په مناسبت خصوصاً د انارو د جوس چې د روغتیایي ګټو په پیژندلو سره زیاتیږي .

۲. انار څه ډول مېوه ده ؟

انار (Punica granatum)یو بوټي یا یو وړه ونه ده چې لوړوالي یې ۸مترو ته رسیږي (زیاتره نسبتاً وړې وي) چې په تودوسیمو کې تل شني وي او نیمه تودو او معتدله ساحو کې پاڼریژي وي .دانارو نیالګي ډیر لږ تیره وزمه ، پاڼریژي ،وړې ، تنګې او اوږد وزمه پاڼې او لنډ ډنډرکي لري.د انارو ساقه د یو سور نصواري رنګه پوټکې پواسطه پوښل شوي کومه چې بیا وروسته په خړ رنګ بدلیږي . ښاخونه یې شخ ، زاویه لرونکې او بعضي وختونه تیره وزمه وي.د بوټي د بیخ څخه د ډنډرکو یو قوي مېلان د بوټي د ودي په وخت کې رامنځ ته کېږي .په باغونو کې معمولاً نیالګي د یوې ساقې په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه روزل کېږي او همدارنګه ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه وروزل شي . ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره په سړو سیمو کې هم وروزل شي تر دې چې د ټولې ونې د لمنځه تللو خطر کم شي .دانارو ونې کېداي شي چې د دوه سوه کالو په اوږدو کې ژوندي پاتې شي ولې د مېوې ورکولو توان یې د ۱۵ کالو څخه وروسته کمېږي او ونې بې ثمره کېږي.زیاتره انار په دوهم کال مېوه تولیدوي (بعضي په لومړي کال کې مېوه تولیدوي) مګر اساسي مېوه نیول یې د دریو څخه تر پنځو کلونو پوري نه شروع کېږي .

د انارو ګلان کېداي شي چې سپین ، ګلابي ، سره او یا هم نارنجي وي . ګلان کېداي شي مذکر (د لویدلو تخمو سره) یا بشپړ وي چې د مذکر او مونث برخو لرونکې وي او تولید ورکړي. زیاتره انار ځانګړي ګرده افشاني لري که چېرته دوهم ډول (نوعه) موجوده وي تر څو ګډه ګرده افشاني (Cross Pollination)صورت ونېسي نو بیا هم انار ښه حاصل ورکوي.د ګډې القاح نیولو په صورت کې د مېوو مقدار ۳۸% زیاتیږي .بعضي انار ځاني القاح نلري او Compatible pollenizers ته اړتیا لري. ګرده افشاني د حشراتو پواسطه معمولاً د شاتو دمچېو پواسطه رامنځ ته کېږي په عام ډول د انارو د مختلفو نوعو یا ډولونو ګل غوړیدنه(مارچ ـ اپریل) او (جولایي ـ اګست) تر منځ رامنځ ته کېږي. نوموړي غوړیدنه د لسو څخه تر دولسو اونېو پوري او هم تر زیات وخت پورې جاري وي چې دا عمل د نوعې او جعرافیاوي موقعیت پوري اړه لري . د بشپړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوړېدنې موده تقريباً په يو مباشت کې پاي ته رسيږي . د نارينه ګلانو سلنه (فيصدي) د ٢٠% - ٧٠% ځخه لوړه وي چې دا سلنه (فيصدي) د انارو په نوعو او موسم پوري اړه لري . د مختلفو نوعو يا ډولونو په صورت کې د ګل غوړيدنې په موده کې دوه ډوله ګلان (زيات نارينه ګلان يا زيات بشپړ ګلان) تر ستر ګو کيږي . مګر په عا مه توګه بشپړ ګلان په زيات مقدار سره موجود وي ولې په تدريج ډول د ګل رسيدلو تر وخته کميږي او وروسته بيا زياتيږي . د مېوې ساتنه (دمېوې د ټولولو په وخت کې) مخکنيو ګلانو ځخه تر رسيدلو ګلانو پوري ٣٠ فيصده د مخکښنې ګل په غوړيدنې کې او ٨٠ فيصده د وروستي ګل دغوړيدنې په دوران کې زياتيږي. هغه ګلان چې د ګل غوړيدنې ځخه ځلور يا پنځه اونۍ وروسته توليد شوي وي لوړ حاصل ٩٠ فيصده د مېوو لږ چاودېدل او د غوره جنسيت مېوې وركوي. پدې ډول د لومړنيو مېوو د رنګړي كولو پواسطه په مجموعي ډول د مېوو جنسيت اصلاح كوي . د انارو مېوه د ٥,٣ ځخه تر ٧,٥سانتي متر پوري پراخه او وزن يې د ٣٠ ځخه تر ١٢٠ ګرامه پوري دي چې د ٣ ځخه تر ٧ مباشتو په جريان کې وده كوي او پخيږي . انار ځرمن وزمه بڼويه پوټكې لري او په نويو غير قابل خوراک پردو ويشل شوي چې يو شمېر حجري تشكېلوي.
ټول زاويه لرونكي تخمونه د شيرې لرونكې كځوړې په ډول وجود لري. د انارو مېوه كېداي شي چې سپينه يا شنه يا ګلابي وي. د انارو د مېوې بهرنۍ طبقه كېداي شي چې سپينه يا شنه ، ګلابي او يا سره وي او ژېړ ته ورته پس منظر ولري او د شيرې رنګ د بهرنۍ طبقې رنګ تعقيب كړي .د انارو د مېوې د ښه خوند د لاسته راوړلو په خا طر د مېوو د توليدولو په دوران کې لوړې تودوخې ته ضرورت دی د مېوې رنګ د نوعې په خصوصياتو پوري اړه لري.

نوعې يا ډولونه :
د انارو (Genus punica) يوازې بل ډول P.Proto-punica چې P.nana هم ورته ويل كېږي وجود لري كوم چې په تجارتي ډول نه توليديږي او يا د خوړلو وړ نه دي. د يو هيواد د ډېرو نوعو نومونه بې ساري دي چې چېرته كرل شوي او ارثي سرچېنه يې هم بعضي وختونه غير مشخصه وي او دا ځكه چې د يو ډول يا نوعې د يو ځخه زيات نومونه وي .په زياتره هيوادونو کې د انارو په سلګونو نوعي موجودې وي بعضي وختونه نوعې يا ډولونه د خوږو ، خوږو او تروو ، وختي ، منځنی او ناوخته موسم د جوس په خاطر، د مېز د سر مېوه (د مېز په سر د ډوډې خوړلو په وخت) نرمه دانه لرونكې او كلكه دانه لرونكې يا د ډيرو دانو لرونكې او لږو دانو لرونكو له مخې صنف بندي كېږي. د ډولونو يا نوعو نومونه بعضي وختونه د كرلو د ځاي ځخه او يا هم د مېوې د رنګ ځخه سر چېنه اخلي.كه څه هم د انارو ٣٠٠٠ نوعي پيژندل شوي خو يوازې يوه نوعه Wonderful يې په عام ډول په نړيواله كچه خصوصاً په كليفورنيا ، چلي او اسرايلو کې كرل كېږي.كلک زړي لرونكې مېوې د خوړلو ټيټ جنسيت لري نو همدا علت دي چې نرم زړو لرونكو نوعو ته امتياز وركول كېږي . كلک زړي مېوې چې د تور رنګ لرونكې وي زياتره د جوس او د پروسيس پخاطر ورځخه كار اخستل كېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امریکا متحده ایالات (USA):

د Wonderful نوعې د قلمې په شکل د فلوریډا (Florida) ایالت څخه سرچینه اخیستي او په ۱۸۹۲ م کال په کلیفورنیا کې تکثیر شوي . مېوه یې ګرده مګر قطبي ساحه یې هموار ده او همدا رنګه نوموړي نوعه ډیره لویه ، تنه ارغواني ، سور رنګې ، ضخیم پوټکي لرونکې ، جوس لرونکې او نیمه کلک زړي ده .

بوټی یې قوي او حاصل ورکونکی دی . نوموړې نوعه غټه ارغواني سره مېوه لري چې په تاوده اقلیم کې د ښه جنسیت مېوه ورکوي او په هر ډول خاوره کې تر ډیره وخته ژوندی پاتې کېدای شي او د کر په اول کال کې یې مقاومت زیات دي ،ځاني القاح لري او د ا ګست د پنځه ویشتمې څخه تر اول داکتوبر پورې راټولیږي او د شپږ ساتني ګرادو او یا له دې څخه په ښکته تودوخه کې ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري . نوري نوعي هم وجود لري ولي هغه ډیري کمې کرل کېږي چې عبارت دي له .

امبروسیا (Ambrosia): د wonderful نوعې په نسبت یې اندازه دري چنده ده ، پیکه ګلابي پوټکې لري د wonderful نوعې په څیر ارغواني نوعه خوږ /تریو جوس لري او ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

تل خوږه نوعه (Ever Sweet):

ډیره خوږه او بې زړو مېوه لري (حتي نا رسیدلي مېوې یې خوړي وي) سور پوټکی او شفاف جوس لري د اوړي دختمېدو څخه تر مني پوري راټولیږي . د سیند پر غاړو او یا هم د سیند څخه لرې کرل کېږي .ګلان یې غټ ، ځلانده ، او نارنجي سور رنګ لري او همدارنګه ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

ګریناډا نوعه (Grenada): مېوه یې دننه او بهر ژور سور رنګ لري په کلیفورنیا کې په تجارتي ډول ددي نوعي کرل مخ پر زیاتیدو دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریډ سیلک نوعي (Red silk):

ټیټ قدي انار دي چې تر دوو مترو پوري غټیږي . UC Davis نوعه یې د لوی مېوې لرونکې ده چې سور او د ښه خوند لرونکې جوس لري او همدارنګه ددې ترخنګ د تریو والي او خوږوالي په زړه پوری تعادل لري.

خواږه انار :

نوموړې نوعه د Wonderful نوعې په نسبت زیاته خوږه ده او په یخو او تودو اقلیمونو کې د غوره جنسیت لرونکې ده. کوچنۍ ځلانده پاڼې لري او ونې یې د پسرلي په اخر کې روښانه سري نارنجي غوټۍ لري . په لوښي کې د ودې کولو لپاره ډیره مناسبه ده . داوړي په اخر کې راټولیږي نا چاودیدلې او پخې مېوې په سړو او وچو ځایونو کې د دوو یا زیاتو میاشتو لپار ذخیره کېږي . ډیرو لږو سړو یعنې سلو ساعتو ته ضرورت لري او ځاني مېوه لرونکې دي .

ترکیه :

د هغه هیوادونو له جملي څخه ده چې انارو ورڅخه سرچینه اخیستي، په مختلفو ساحوکې یې زیات ډولونه کرل کېږي. ډولونه یې دخوږوالي او د زړي د ډول په اساس عبارت دي له.تریو ،خوږ تریو اوخوږې انواع او د زړي د ډول په اساس نرم زړي،نیمه کلک او کلک زړي دي.

تونس :

د هغه هیواد ونو له جملي څخه دي چې انارو ور څخه سرچینه اخیستي او په مختلفو منطقو کې یې مختلف ډولونه کرل کېږي . چې دغه انواع د محلي نومونو سره د نوعې د ځایي او د مېوې د رنګ او داسې نورو ورته سرچینو په اساس موندل کېږي. نباتي مواد وار په وار د منطقو تر منځ تبادله کېږي چې ارثي ډولونه په نوموړو ساحو کې د نورو ډولونو یا نوعو سره کېدای شي نېږدې اړیکې ونه لري نو په دې اساس تولید په منطقو کې نه مشخص کېږي.

هغه مېوې چې په عنعنوي ډول تولید شوي د نوي مارکېټ لپاره مناسبې نه دي . یو څه محلي نوعې په تجارتي قوریو کې تکثیر کېږي او په نوې کرونده کې استعمالیږي . بعضي نوعې یې عبارت دي له مېزي ، رونزي یا ګروسي چې پدې کې کم تر کمه څلور ارثي اړیکې لرونکي ګروپونه موجود دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسپانیه :

په هسپانیه کې انار معمولاً په الیکنټ او مورسیا ولایتونو کې چې په سویل ختیزې هسپانیه کې موقیعت لري کرل کېږي چې د اوړي د بادونو تودوخه معمولاً د ۴۰ سانتي ګراد څخه زیاتیږي . د انواعو خصوصیات د ډولونو تر منځ په لوړه کچه بدلیدونکې دي. په عمومې ډول د Mollar de Elche نوعه په کې زیاته کرل کېږي. روجا (Roja) او (valenciana)اضافه ډولونه دي.د Valenciana نوعي بهرنۍ برخه د Moller نوعې په نسبت روښانه ده ولې داخلي برخه یې پیکه او زیاته خوږه نه ده. اوس مهال د نسل ګیري د پروګرامونو په واسطه نوي انواع معرفي شوي دي تر څو چې تجارتي محصولات اصلاح شي.

ایران :

هغه خوږې انواع چې په تازه ډول په ایران کې استعمالیږي عبارت دي له علق شیرین ، بې هسته ، سیاه ، آغا محمد علي شیرین، ملاسي شیرین ،ملاسي ترش او داسې نورو څخه .
نیله بوټي او زینتي نوعي :
عبارت دي له علق ترش ، تا بستاني او پوست سفید ترش څخه.
ایټالیا خصوصاً سیسلي:هغه انواع چې په دغه هېوادونو کې کرل کېږي په لاندې ډول دي
رګانا ، درکلموټو ، پروفیټا ، سیلیننټ ، نیرانااو ډنټ ډاي کا والو.
هند :په دغه هېواد کې معمولاً ړومبیتوب غوښینو او د بې زړو جوس لرونکو نوعو ته ورکړل شوي دي . هغه نوعي چې نرم زړو ته ورته وي د بې زړو په ډله کې صنف بندي شوي دي لکه بې دانه ، قندهاري ، آلنډي ، وډکي ، دولکا ، کابل ،مسقط ریډ ، پیپرشیل، پونا ، هسپانوي ربي، ویلوډو او مسقط وائټ.که څه هم د انارو د ډولونو د کر په اړه په منځني ختیځ او اسیا کې محدود معلومات وجود لري خو ځیني ډولونه یې د تجارتي اهمیت له مخي په لاندي ډول لیست شوي.
عراق: احمر، اسود او حلوا
سعودي عرب : منګولاتي .
اسرائیل یهودي برخه : مالیسي او راس ایل بغل.
د انارو نسل ګیري : د تجارتي نوعو انتخاب.

د مېوو په اړه مهم مشخصات :

- غوره جنسیت لرونکې مېوه : پدي کې د مېوې اندازه او شکل ، د پوټکې او زړي رنګ ، جوس درلودل او د بورې اجزا او همدارنګه د تیزابو خوند موجود دي . د انواعو د خصوصیاتو تر منځ لوی توپیر شتون لري چې کېداي شي دا د کرنیز چاپیریال او د راټولولو د نیتې په واسطه په پراخه کچه متاثره شي . د مېوې د اندازي یا د پوټکې د سور رنګۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د مېوې د داخلي جوړښت تر منځ باثباته اړیکې وجود نه لري .په نسبي ډول زيات جوس د غټې مېوې څخه ډېر مطلوب دي .

- د نرمو زړو (دانو) شتوالي: نرم زړي (نرمې داني) يا د زړو نه موجوديت يو په زړه پوري اقتصادي خاصیت دي چې د مېوې د استعمال جنسيت اصلاح كوي .د انارو زياتره انواع يا حالتونه ددي خاصيت (دزړو نرموالي) څخه تر زياتي اندازي مختلف دي .د سخت زړو جوړښت كېداي شي چې د نرم زړو ډولونو يا نوعو د ګرده افشاني په واسطه متاثره كېږي .
- د مېوې مقاومت د چاودېدو په وړاندې : دا كار زياتره د آب و هوا ، د باغ د اداري خصوصاً د اوبو درژيم او د اوبه خور د مهال ويش پورې اړه لري او د پورته عواملو په واسطه متاثره كېږي
- د مېوې مقاومت د سوري كوونكو حشرو په وړاندې: د Moth او Butterfly مختلفې لارواوې د انارو پيژندل شوي حشرات دي چې انارو ته د پام وړ زيان اړوي. په عمومي توګه تيزاب لرونكې مېوې د خوږو مېوو په نسبت د كم زيان سره مخ كېږي.
- د حاصلاتو له راټولولو څخه وروسته د ښه كېفيت درلودل:په زياتره هيوادونو كې د انارو ذخيره كول او انتقالول مروج دي. د حاصلاتو د غوره جنسيت ساتل او د مېوې مقاومت د حاصلاتو د ساتلو يا ذخيره كولو په زړه پورې خصوصيات دي.

د انارو د كرلو لپاره كومو شيانو ته اړتيا ده ؟

تودوخه :

د انارو انواع په نيمه تودو سيمو كې چې معتدله تودوخه لري ښه حاصل وركوي او په طبعي توګه په هغو سيمو كې چې ژمې يې سوړ او اوړي يې تود وي ښه توافق كوي . انار د منفي يوولس سانتي ګراد (-11C) څخه په ټيټه تودوخه كې تر ډېره حده زيانمن كېداي شي .

د انارو بوټي لومړی پاڼې او وروسته غوټۍ كوي او د لومړۍ پاڼې څخه تر غوټۍ كولو پورې د يخ وهنې په وړاندې حساس دي

د انارو نيالګي نيمه وچ اقليم خوښوي او د وچكالۍ په مقابل كې ډېر زيات مقاوم دي. انار په پوره لمريز موسم كې ښه حاصل وركوي.د انارو پوټكی چې د يخ وهنې او د لمر د سوزيدو له امله زيانمن شوی وي د سپين رنګ په واسطه د رنګولو له لاري كولاي شو چې د تودوخي د تغير يعني د يخو شپو او تودو ورځو په جريان كې يې زيان راكم كړو.

خاوره :

بيدون د الكلي او مالګينو خاورو څخه انار په زياترو خاورو كې كرل كېږي.همدارنګه انار په كمو الكلي خاورو كې چې pH يې ۷,۵ ته رسيږي مقاومت لري خو ولي كمې تيزابي خاوري چې pH يې د ۵,۵-۷,۵ پوري وي د انارو لپاره په زړه پوري خاورې دي . انار په ژورو او درندو ګډو خاورو كې ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل ورکوي مګر منځنۍ درنې خاورې هم د قبول وړ دي په هغه صورت کې چې ښه ذهکشي شوې وي.
انار د یو مخیز اوبه خور په مقابل کې مقاومت لري که څه هم انار معمولاً په مني کې زیات اوبه کېږي ترڅو د مېوې په سایز کې زیاتوالي راشي ولې په ژمي کې د حاصل ټولولو په وخت کې باید اوبه نشي ځکه چې په پسرلي کې د زیاتي ودي باعث ګرځي. په ژورو خاورو کې انار باید په مایلو ځایونو کې وکرل شي ترڅو په خاوره کې د هوا جریان او د انارو تولید اصلاح شي. د انارو دکر لپاره سپکې او شګلنې خاورې هم استعمالیداي شي خو په دې شرط چې باغ باید ښه اوبه شي.

۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یي کرل کېږي؟

د قندهار ولایت انار په تاریخي لحاظ د غوره کېفیت د انارو په توګه پیژندل کېږي . د انارو زیاتره باغونه یې د ارغنداب د سیند په اوږدو کې واقع دي .په قندهار ولایت کې د انارو کلنی حاصل تقریباً ۲۰۰۰۰ مترک ټنو پورې رسي او اساسي نوعه یې قندهاري ده . په تګاب ولایت کې اساسي نوعه بیدانه ده او کلنی حاصل یې تقریباً ۴۰۰۰ مټرک ټنه دي. د افغانستان په نورو ځایونوکې هم په کم مقدار انار تولیدېږي.لوړوالی د انارو د تولید په وړاندې یو خنډ دی . په ننګرهار ولایت کې بیدانه انار په ۱۰۰۰ مترو یا لدي څخه پورته ارتفاع کې او قندهاري د ۵۵۰-۱۰۰۰مترو په لوړوالي کې تولیدېږي.

۴.د باغ پلان ګوزاري:

د ډول یا نوعې غوره کول

یو بزګر باید کومه نوعه وکري او ولې ؟

معمولاً د غوره ډولونو په پیژندلو کې لاندې مشخصات استعمالیږي:

- د انارو هغه ډولونه چې ګلابي او سره ګلان لري عام ، په زړه پوري او تجارتي ډولونه بلل کېږي.
  - سوربخن رنګ لرونکې مېوه زیات تروشوالي ته مېلان لري.
  - سپین بخن رنګ لرونکې مېوه زیات خوږوالي ته مېلان لري.
- مېوه باید په ونه کې په یو وخت کې پخه شي ترڅو په یو وخت کې دسته بندي شي او په مېوه کې کم چاودونه رامنځته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غټه مېوه: که څه هم کوچني مېوې ژر پخيږي، خو د غټو مېوو لپاره په بازار کې تقاضا زياته او هم نرخ يې تر نورو ښه وي.
- د ښه ذخيره کېدو او انتقال ځانګړتياوې ولري.
- د زياتو زړو په نسبت بايد زياته غوښينه برخه ولري ځکه چې کوچنيو او نرمو زړو ته ترجيح ورکول کېږي.
- ځاني القاح بايد ولري.

ځاني القاح لرونکي انار (Self Compatibility):

د انارو زياتره انواع ځاني القاح لري او د Pollinizer څخه پرته مېوه نيسي ولې د مېوې نيونه يې د Pollinizer سره اصلاح کېداي شي . که چېرې تاسي په شک کې ياست نو کولاي شي چې دوه يا له دوو څخه زياتې نوعې وکرئ تر څو خپلمنځي غير ځاني القاح صورت ونيسي چې د نوموړي عمل له لارې ښه توليد لاسته راځي.

زياتوالى يا تکثير (Propagation) :

انار کېداى شي چې د نرمو او کلکو لرګو د قلمو او يا هم د تخم د لارې تکثير شي. د نرمو لرګيو قلمې چې د وده ييز فصل په اخر کې رامنځته شوي کېداى شي چې د قوريې په بسترونو يا شنو خونو کې ريښې وباسي مګر دا د زياتوالي يا تکثير معياري مېتود نه دی.
تخمونه په اسانۍ سره تيغه کوي پرته له دې چې د استراحت حالت ته لاړ شي. مګر ونې په تجارتي ډول د تخمونو د تيغونو په واسطه نه کرل کېږي ځکه چې په نوموړو نيالګيو کې چې د تخمونو په واسطه تکثيرېږي د مخکېنۍ نوعې يا ډول خواص شتون نه لري.
د تخمونو څخه په لاس راغليو نيالګيو مېوې د مختلفو خواصو لرونکې وي د بيلګې په ډول غټه مېوه په وړه مېوه جوس لرونکې په کم جوس لرونکې ،پخه سره يا ګلابي رنګه په سپينه او همدارنګه خوږه مېوه په تروشه مېوه بدليږي. نيالګي په اسانۍ سره د کلکو لرګيو د قلمو په واسطه تکثيرېږي چې د نوموړو قلمو اوږدوالى بايد د ۱۵-۲۰ سانتي مترو او پنډوالي يې د پنسل يا له دې څخه لوی وي. قلمې بايد د تير کال د فصل د ډنډرکو څخه چې د ګل غوټۍ (Bud) او پاڼې ولري واخيستل شي او يا هم نمو يا وده کوونکې لښتې د استراحت د مرحلې په اخر وخت کې مخکې لدې چې پاڼې يا ګلان وغوړوي (فروري يا مارچ) کې واخيستل شي او په تعقيم شوي خاوره کې دې عمودي کېښودل شي. په شنه خونه کې دې پورتنۍ زخه بهر طرف ته پرېښودل شي او يا هم مستقيماً دې د قوريې په بسترونو کې وکرل شي.
د انارو قلمې په اسانۍ سره ريښې کوي او په زړه پوري کلونونه (Clone) ورڅخه په لاس راځي. قلمې کېداي شي چې د قوريو په قطارونو کې د يو يا دوه کلونو لپاره پرېښودل شي. په اصلي ځاي کې د کرلو څخه مخکې د قوريې په بسترکې د قلمو يو کال پاتې کېدل کفايت کوي. کله چې قلمې د قوريې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بستر څخه انتقالیږي نو نازکې ریښې لري که چېري محفوظ وساتل شي ښه وده کوي. په عمومي ډول د انارو تکثیر د ښاخ پیوند په وسیله کامیابه نه دي.

د موقعیت غوره کول او تیارول:

تولید د ونې په اندازې، قوت او د حاصل په توان پورې اړه لري .

د مېوو په تولیدنکو سیمو کې د ونې د اندازې محدودونکې عوامل په لاندې ډول دي.

- اقلیم :

خصوصا په کافي اندازه د باراني یا داوبخور د ابو نشتوالي او یا یخ وهنه په هغه سیمو کې چې د ژمې تودوخه یې (۵-۱۵)د رجې د سانتي ګراد وي .

کچېري یخ وهنه مخکې د پسرلي څخه یا د غو ړیدلو په دوران کې رامنځ ته شي نو کېداي شي چې فصل له منځه ولاړ شي .

- خاوره :په ژوره او ښیرازه خاوره کې د کمزورې خاورې په پرتله وده ښه وي او محدوده نه وي .

- حاصل خیزي :د ښه تولید د لاسته راوړلو په خاطر باید سرې تطبیق شي .

د سیمې (موقیعت) غوره کول :

د انارو د کرلو لپاره ژورې او ښه زهکشي شوېشګلنې لوم خاورې چې ښه رطوبت (لنده بل) او د غذایي موادو د درلودلو ظرفیت ولري تر ټولو غوره خاوري دي . انار باید په ما لګینو (Saline) خاورو کې ونه کرل شي . په پوره ډول د لمر رڼا تقریبا د ټولې ورځې په اوږدوکې ضروري ده .

هغه ونې چې د ورځې په اوږدو کې کم تر کمه د ۶-۸ ساعتو پورې د لمر رڼا تر لاسه نکړې نو اوږدې نرۍ ځانګې تولیدوي چې د لږو ګلانو او مېوو درلودونکې وي. د خاورې د داخلي زهکشۍ د معلومولو لپاره یوه ساده ازموینه تر سره کوو تر څو وکتل شي چې آیا تاسو د مېوه دارو ونو لپاره مناسب ځاي غوره کړی ؟

د یو متر ژوروالي په اندازه یو تنګ سوری وکنی او د اوبو څخه یې ډک کړئ. که چېرې اوبه په ځلورویشتو ساعتو کې له منځه ولاړې نو تاسي به د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو په کرلو کې هیڅ ستونزه ونه لري . او کچېرې اوبه په ۴۸ ساعتو کې له منځه ولاړې نو خاوره د منلو وړ ده ولې څه ناڅه ستونزې رامنځ ته کوي او که چېرې اوبه وروسته د ۴۸ ساعتونو څخه په سوري کې موجودې وې نو د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو پر ځاي سبزیجات او ګلان وکرئ.

له یخ وهنې څخه ساتنه :

د پاڼې د ټوکېدو ،دګل د غوړیدنې او د مېوې دځوانۍ په مرحله کې د یخ وهنې د خطر د کمولو په خاطر د باغ پلان جوړونه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ونې چې په ازادو ساحو کې کرل شوي او یا یخو بادونو ته مخامخ وي ډېر احتمال لري چې د یخ وهلو زیان وزغمې . ټیټې ساحې سړه او یخه هوا راټولوي نو په ټیټو ساحو کې د کرلو ځخه ځان وژغوري . د جوړښتونو (ودانیو) یا دیوالونو سره نږدې په تیره بیا چې سوېل لویدیځ معرض ولري د ونو کرنه د هغوی سره نږدې د هغوي د جذب شوي حرارت ځخه ګټه اخلي .

- په ټیټو ساحو کې چې شاوخوا غونډۍ یا شیلي وي یخني راټولوي نو باید چې ونې ونه کرل شي.
- دا یقیني کړئ چې ځمکه کلکه ، مرطوبه او د لمر رڼا ته مخامخ ده.
- شمال ته مخامخ اړخ کې ونې وکرئ تر څو غوړېدنه وروسته رامنځ ته شي.

د صحت مندو او روغو ونو ساتل د یخني د زیان د کمولو غوره لاره ده هغه تربیتي لاري استعمال کړئ چې په ژمي کې خوب(Dormancy) وساتي .
دا طریقې د دوبي یا منې په اخر کې د سرې د نه ورکولو او ښاخه برۍ ځخه عبارت دي. غښتلې او قوي ونې امکان لري چې د یخ وهنې ځخه وروسته روغې شي او کمزوري ونې چې ناروغي، د حشراتو زیان او غذایي نیمګړتیاوي لري ښایي چې د شدید زیان سره مخ شي او په تدریجي ډول بیرته روغي شي. وابنه ، هرزه ګیاه ګاني او خزلي د ورځې په جریان کې خاورې ته د حرارت د ننوتلو مخه نیسي. نو پدې ډول د شپې د پریښودلو لپاره لړه انرژي ذخیره کېږي . د ونې شا اوخوا تر خپلې وسې پورې د خزلو ، هرزه ګیاوو او ځمکې پټونکو نباتاتو ځخه پاکه وساتئ . په باغ کې د پوښوونکي فصل د کرلو ځخه ځان وساتئ او یا هم هغه لاربنوونې چې د پوښوونکي فصل تر عنوان لاندې راغلي تعقیب کړئ.

د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول :

د کرلو ځخه مخکې خاوره د قلبه کولو او یوم اړولو پواسطه په بشپړ ډول تیاره کړئ او د کرولو ځخه مخکې ټولې ګیاوې ، یو ځایي شوي چونه ، عضوي مواد لکه پوره خوسا شوې سره یا کمپوست د خاوري ځخه د ۲۰-۲۵ سانتي مترو پوري لري کړئ. که چېري PH د ۷ ځخه ښکته وي چونه په نهه متر مربع ساحه کې د ۴,۵ کېلو ګرامو په اندازه تطبیق کړئ . له قوريې ځخه د نیالګیو له راایستلو د مخه خاوره تیاره کړئ. انار معمولاًد ډېرو غذایي موادو کمښت نه ښيي ، نایتروجن (N) د حاصلخیزئ په اندازه ، وده ، حاصل او د انارو په کېفیت د نورو نباتاتو په نسبت ډېر تاثیر لري. د نایتروجن مناسبه اندازه د ودې د ښه کولو او نوي کېنول شوو نیالګیو د پرمختګ لپاره ضروري ده .

د کرلو ځخه مخکې د سرې ورکول : **Pre-planting Fertilization** :

کمپوست ، خیواني سره او شنه سره کېداي شي چې تر یو متر ژوروالي پورې وکارول شي . د نیالګي د کېنولو پر مهال د نیالګي سوري ته باید ذکر شوې سرې علاوه نشي بلکه د نیالګیو کېنولو ځخه وړاندي باید استعمال شي تر څو خوسا کېدنه مخکې تر نیالګیو کېنولو رامنځته شي که نه نو د ریښو خوسا کېدل رامنځته کېږي. د نایتروجن عضوي منابع لکه یوریا باید په ژمي یا پسرلي کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تطبیق شي ترڅو تجزیه کېدل او د غذایي موادو خوشي کېدل او پریښودل پر وخت ترسره شي. که چېري نایتروجن تطبیق کیږي نو باید د ۲۰-۵۵کېلوګرامو پوري په یوه هکتارکې باید تطبیق شي.

د ګیاوو له منځه وړل :

ډيرې ګیاوې د انارو د نویو نیالګیو سره په کلکه سیالي کوي باید مخکې د نیالګیو له کېنولو څخه د منځه لاړې شي .

د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:

د انارو نیالګي د ونو او قطارونو په منځ کې د ۳-۴ او ان د ۲-۷ مترو فاصله کې کېنول کېږي چې نوموړې فاصله د باغ په انتخاب (ونې یا نیالګي) ، د باغ قوت (دخاوري کېفیت،په کافي ډول د اوبو موجودیت، نوعې او تغذیې پوري اړه لري.
که چېرته Cross-pollination ته اړتیا وي نو د Pollinizer تعداد باید چې د انارو د نوعې د تعداد سره برابر وي. که چېرته د ګرده افشانيPollinizer مېوه د کمزوري کېفیت درلودونکې وي نو یو Pollinizer د نهه اصلي مېوه ورکوونکې ونو په مقابل کې وکرئ چې فاصله یې په عادلانه ډول ترتیب شوي وي. د Pollinizer ډیر موثر ډیزاین۳x۳ متر مربع کې د نهو (۹) ونو لپاره دي چې د مرکز ونه ګرده ورکونکې (Pollinizer) وي. د نېږدې فاصلې پایلې ممکن وړې ونې وي او یا که ونې ډیرې غټېږي یو پر بل سیوري کوي چې په پایله کې د مېوې حاصل کمېږي . د انارو ونې ته که ښې اوبه او ښه سره ورکړل شي تر ۹ متر و پوري لوړیږي . که چېري اجازه ورکړل شي چې وده وکړي لږه مېوه به تولید کړي. د انارو د ونو د ښاخونو قطر کم تر کمه تر۵ مترو پورې وده کوي. د انارو ونې په کافي فاصله کې کېنوئ تر څو د ډيرې سیالۍ مخه ونېول شي . د ونو قطار د شمال څخه د جنوب په لور جوړ کړئ چې پدې سره به رڼا مېوو ته مخامخ شي.

ستاسو ونو ته ښه یا شکل ورکول :

انار په طبعي ډول دڅوتنو یاڅو نیالګیو په درلودلو سره روزل کېږي که څه هم انارد ونو په څیرکرل کېږي. په عمومي توګه دګلدان په ښه Vase-shaped او یا هم د منځ خالي سیستم Open center په واسطه روزل کېږي ترڅو د چترۍ ټولو برخو ته په کافي اندازه رڼا ورسیږي تر څو د ګل غوټۍ جوړې شي او دښه کېفیت مېوه تولید شي.
که چېري انارد بوټي په ښه وکرل شي . معمولاد 3-5 پوري ساقې د ودې په منظور پرېښودل کېږي .
که چېري انارپه ګڼ شکل وکرل شي نو د مېوې د کم تولید باعث ګرځي خو برعکس د ونو په ښه چې د لمر د رڼا څخه استفاده کوي د زیاتې مېوې د تولید باعث ګرځي. په یو ګڼ باغ کې د مېوې تولید کم وي او فقط د ونې په پورتنۍ برخه کې مېوې تولیدیږي ، مېوې کم رنګه وي او د پاشونکو موادو تطبیق مناسب نه برېښي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوعې د پوره اندازې لويوالي لپاره په زړه پوري فاصله m 6x5 يا 6x4 متره ده همدارنګه د يو منځني او ټيټ قد لرونکې نوعې د کرلو لپاره مناسبه فاصله m 5x3 متره ده.
نوي قوي ښاخونه چې د تنې بهر خواته راښکاره کېږي بايد په لاس لري شي دا په هغه صورت کې چې د نوي فصل په جريان کې راښکاره شي ځکه چې زيات حاصل نه ورکوي او د رڼا د داخليدو مخه نيسي خو که چېري ونه د عمر په لحاظ يا د توليد د کموالي په اساس نويو ښاخونو ته ضرورت لري نو بايد د يو ساقي پر سر يو ښاخ پريښودل شي تر څو زاړه لرګي بيا نوي شي چې ددې عمل په واسطه به تنه د 3-2 کلونو په جريان کې په مېوه توليدونکې تنې بدله شي . هغه باغ چې په کې خلک پيدل يا پياده ګرځي بايد لوړوالی يې د 3-5 , 3 مترو په اندازه وساتل شي ولې پداسې باغ کې چې د مېوې ټولولو په وخت کې پکې زينې ته اړتيا ليدل کېږي يعني مېوه يې جګه وي بايد لوړوالی يې د 5m نه زيات نه وي .
که چېري باغ قوي نه وي نو بايد د ونو لوړوالي د 5m ,3-3 نه پورته پري نښودل شي ځکه چې د باغ ساحه به ډکه نه وي او د کم توليد په وجه به ځمکه ضايع شوي وي.
ونې د ودې او دوباره توليد لپاره محدودې سرچېنې او منابع لري ، که چېري ټولې سرچېنې يا منابع د بدني ودې لپاره استعمال شي چې غټې ونې په لاس راشي نو د مېوې د توليد لپاره به هيڅ سرچېنې يا منابع موجودې نه وي . غټې ونې ډيره مېوه نه توليدوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د باغ جوړول:

د قوريي ونې او دهغې کرل :

کله چې د مېوې ونې له قوريي څخه رارسيږي سم دلاسه د ونو بنډلونه خلاص کړئ تر څو زيان وپلټل شي او د ونو عمومي حالت و څيړل شي . دا باوري کړئ چې دونو ريښې وچې نه شي . د ډيرو مېوه لرونکو ونو ريښې کله چې د قوريي څخه راځي لوڅې او خاوره ور پورې نه وي نښتي . او هغه مهال چې تاسي يې کرلو ته چمتو نه ياست نو د ونو ريښي په ختو سره وپوښئ.

Hell in پدې مانا چې تاسې يوه ژوره کنده وباسئ چې د ونې ريښې او يا د ونو بنډل په هغې کې (په مرطوبه خاوره کې) تر کرلو پورې پټ کړئ.

په لوښو کې بايد نيالګي تر هغې پرېښودل شي تر څو ځمکه نه وي تياره شوي.او همدارنګه د لوښي خاوره بايد وکتل شي چې پوره وچه شوي نه وي.مخکې لدې چې په لوښي کې د کرل شوي نيالګي ريښې ماتي شي بايد د ريښې يې جدا شي.

کله چې ځمکه يخ نه وي وهلي نيالګي وکرۍ . ددې کار له تر سره کولو مو بايد چې هدف په لومړنيو دوه يا دري کلونو کې يوازې د يوې قوي ونې ته چې ښه شکل ولري وده ورکول وي . د انار ونو ته لږه او يا هيڅ ټريننګ يعنې روزنه نه ورکول کېږي بې له دې چې د نيالګي د کرلو پر مهال دنيالګي سر پرې شي او ټيټو سرونوته وده ورکړل شي.همدارنګه دا هم د سمون وړ دي چې ونې ته اجازه ورکړل شي تر څو د ۲-۱،۳ مترو پورې څانګې وده وکړي او په ټيټوڅانګوکې دمېوو اوځمکې دتماس څخه مخنيوي وشي.

کله او څنګه وکرل شي:

هغه مهال چې په لوښي کې کرل شوي نيالګي په خاوره کې کرل کېږي نو بايد کنده ورته د لوښي د اندازي په نسبت تقريباً دوه چنده پراخه او معمولي زياته ژوره وکېندل شي.

کندې ته بايد سره علاوه نه شي او يا هم د بوټي د کرلو سره سم بايد سره کندې ته اضافه نشي.

مخکې له دې چې نيالګي سره جذب کړاي شي د باغ په خاوره کې د ودې لپاره وخت ته اړتيا لري د کندي په منځ کې د خاوري يوه ټوپۍ (Mound) جوړه کړئ او د ريښو پنډوسکې په کې ځاي پر ځاي کړئ . په کوم ژوروالي چې نيالګي په لوښي کې وه په هم هغه ژوروالي يا لدي لږ زيات بايد د ريښو پنډوسکې د باغ په خاوره کې ځاي پر ځاي شي .

د کندي په منځ کې ټوپي يا لوړي برخي (Mound) ته خاوره اضافه کړئ او په کراره يي وټپوئ تر هغې پوري چې د نيالګي خاوره د ځمکې سره برابره شي. کندي ته بايد هيڅ ډول مواد لکه سره يا کمپوست اضافه نشي .

د لوښي څخه نيالګي ډير په اختياط سره لرې کړئ . که چېري په لوښي کې د کرل شوي نيالګي ريښې په بيخ کې غير منظمې او يو په بل کې ننوتي وي بايد په هغه ځاي کې قطع شي چېرته چې غير منظم يا تاو راتاو شوي وي او که چېري ريښې تاو راتاو شوي وي کولاي شو چې جدا يې کړو او يا يې قطع کړو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېري د ريښو پنډوسکه کلکه غښتلي وي نو بايد د چاقو په واسطه له څو اړخونو څخه ووهل شي تر څو د ريښو خاوره سسته شي . انار بايد همغه اندازه چې په لوښو کې وو يا لدي لږ لوړ وکرل شي .
کله چې نيالګي په کنده کې کرل کېږي د ريښو د پنډوسکې ګرد چاپيري بايد خاوره واچول شي او په احتياط سره کلک وټپول شي . کندي ته دومره خاوره بايد اضافه شي چې د ځمکې د سطحي سره برابره يا لږه لوړه پاتي شي او لدي وروسته يې په بشپړ ډول اوبه کړئ تر څو په خاوره کې د هوا کڅوړې له منځه لاړې شي او که چېري نيالګي يې بې ځايه شي بايد بيرته خپل حالت ته رواړل شي او نوره خاوره ورسره اضافه شي .
که چېري د نيالګي ريښې لوڅي وي نو بايد په مناسبه اندازه ورته کنده وويستل شي ترڅو په کې د ريښو سيستم ځاي پر ځاي شي . کندي يا سوري ته بايد نور اضافي مواد لکه سره او کمپوست علاوه نشي او نيالګي بايد د ځمکې د سطحي سره سم وکرل شي . زيانمنه ريښه بايد د زيانمني شوي برخي څخه شاته پري شي . خاوره بايد د دوباره ډکون لپاره وساتل شي . د کندي نه له راايستل شوي خاوره څخه بايد تيرې ، واښه او پاتې شونې لرې شي او لوټې دي مېده شي . او کچېري کنده ژوره وي نو بهتر خبره داده چې نيالګي د ځمکې د سطحي سره سم په کنده کې ځاي پر ځاي شي او د دوباره ډکون لپاره دي خاوره استعمال شي تر څو نيالګي د ځمکې د سطحي څخه لږ پورته ځاي پر ځاي شي .

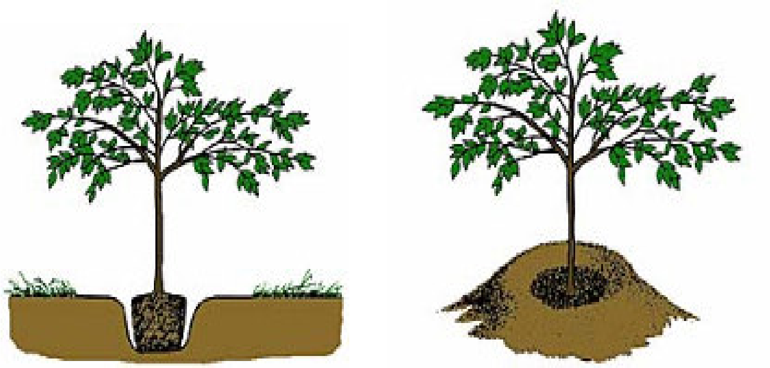

اوبه:
کله چې ونه کېنول شي ښه يي اوبه کړئ د وروستي ځل لپاره د خاوري اصلي کرښه وګورئ. که چېري ونه کېښني دا هغه وخت دي چې ونه بيا خپل درست حالت ته وخوځول شي چې د خاوري سطحه د تني په مقابل کې په عين حال پاتي شي په کومه سطحه کې چې نيالګي په لوښي کې وه . د يوي عمومي قاعدي په شکل ، له دي وروسته چې خاوره نشست وکړي نو لومړۍ بايد ترينه غټه ريښه قطعه شي.
د نوي کېنول شوي ونې د اوبو کولو لپاره ډنډوکي جوړ کړئ او دا يقيني کړئ چې اوبه د نيالکي د تنې نه لري شي. ډنډوکی بايد دنيالګي د کېنولو د کندي څخه لږ پراخه وي. ددي لپاره چې ټولو ريښو ته اوبه ورسيږي، د ريښوحجم په نسبي ډول خصوصاً په لومړني وده ايز فصل کې محدوده ساحه اشغالوي نو په وار وار اوبه کولوته ممکن اړتيا وي تر هغه چې ريښې ځاي په ځاي کېږي، ډنډوکې يو وار يا دوه واره له ګرمو اوبو ډک کړئ او کله چې يخني او يا باران وي دا کار ډير ځلي کم کړئ. په لوښي کې د لويي شوي ونې او يا د لوڅو ريښو ونې د ريښو پنډوسکې بايد د اوبو پواسطه لوند شي ځکه چې دوي د خپلي شا او خوا خاوري څخه ترکومه چې پکې دوي وده کوي اوبه نه شي ترلاسه کولاي، په ژمي کې ډنډوکې هوار کړئ. ترڅو ونه د باران په ټولو شويو اوبوکې ونه دريږي. د ونې د تني

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یو مترکې ځمکه باید د وښو هرزه ګیاوو او داسې نورو څخه چې د ونې سره سیالي کوي پاکه وساتل شي.
د ۷،۵ څخه تر ۱۵ ساتتي مترو پوري ضخیمې خزلي لکه د لرګي ټوټې او یا د وښو ټوټې د هرزه ګیاوو په کنترول او د رطوبت په ساتنه کې مرسته کوي. دا خزلي باید د تنې څخه ترڅو ساتتي مترو پورې لري وساتل شي ترڅو د تاج خرابیدل (Crown Rot) د پیښیدلو رامنځته کېدل کم کړي او هم د حشراتو د پنډیدلو ځایونه له منځه لاړ شي.

که اړتیا وي ستنه ورکړئ :

تر هغې چې ونه کړه شوې نه وي ستني ته اړتیا نه لري. که چېرته ستنو ته اړتیا وي نود ونې په مقابل لوري کې د همېشني باد په مقابل کې باید عمودا ځای په ځای شي. ستنه په خاوره کې دومره ننباسي چې د ستني سر یو څو اینچه د ټیټ تریني اصلي څانګي څخه ښکته وي. کوږ شوې ځای باید له غوټي تقریباً ۱۵ساتتي متره په اندازه لوړي وي یعنې۲/۳ یا ۱/۲ د ونې پورته برخه وي. ددي لپاره چې د غوټو پواسطه د ونې د پوستکې له خرابېدو څخه مخنیوي وشي د ربړ د ټوټو څخه ګټه واخلي. دونې شا او خوا ښه وتړي او هر یو د ستني سره ونښلوئ. غوټي باید سستي وي ،ترڅو ونه وکولاي شي وخوځیږي او د ونې تنه غټه او وده وکړي.

د کېنولو پر مهال د لمر له سوځیدلو څخه ساتنه:

د نوي کېنول شوي ونې پوټکې په ډیره اساني د زیات لمر پواسطه زیانمنېدلای شي . کله چې زخمې شي نو په ډیره اسانتیا د سوري کوونکو حشراتو تر حملي لاندي راځي. د ونې د کېنولو څخه وروسته د لمر د سوځولو د مخنیوي په خاطر د ونې پوټکې په عاجل ډول په سپین رنګ چې په اوبو رقیق شوي وي د خاوري د سطحې څخه په ټوله تنه د بیدو غوټیو (Dormant bud) په شمول رنګ کړئ .

د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :

د نیالګي له کرلو څخه وروسته نیالګي د 70-60 ساتتي متره په اندازه باید غوځ شي او لدي وروسته دي له 5-3 پوري متناسب اصلي شاخونو ته وده ورکړل شي چې ټیټ ترین ښاخ باید د ځمکې نه لږ تر لږه د 25-20 ساتتي مترو څخه ټیټ نه وي .
ښاخونه باید د ژمي د کر په تعقیب 3/5 برخې په اوږدوالي لنډ شي او د 3-2 پوري غوټي باید په هر ښاخ کې پاتي شي . مزاحمې څانګي او بچګي باید له منځه یوړل شي او د هر اساسي یا اصلي ښاخ په سر باید دوه یا دري څانګي پریښودل شي.
که چېري وغواړو چې په زړه پوري ونه لاس ته رواړو باید 5-3 پوري هغه ساقي غوره شي چې قوي او نوري ساقي باید له منځه یوړل شي . په انارو کې لنډو او نیغو ښاخونو ته تر جیع ورکول کېږي ځکه چې دوي په اساني سره نه کږیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مېوه يې د لمر شديدو شعاوو ته مخامخ وي او همدارنګه د لمر سوزيدل د فصل په دوران کې وروسته کېږي . لمر ته ډيره مخامخ کېدنه د انارو د زړو يا دانو د په زړه پوري سور رنګ د له منځه تللو باعث ګرځي.
د انارو تنه د ودي کولو تر څنګ په سپرنګ مانند‌ه او منحني ډول بدليږي او د بوټي (Bush) ته ورته خواصو له امله په اساني سره بچکي توليدوي.
او د دي دواړو خصوصياتو ترکيب ځيني وختو نه د تني سره نږدې کله کله د خاورو د سطحي څخه لاندي bulge (غونډ شکل) تشکېلوي . بايد احتياط وشي چې او به د bulge او د تني تر منځ غونډي نشي ځکه چې د Phytopthora د توليديدو باعث ګرځي . په عام ډول بايد پاملرنه وشي چې تنه وچه وساتل شي .
ولې د انارو ونې ښاخه بري کېږي؟

- تربيه کول يا "Training" يو قوي ساختمان ته وده او انکشاف ورکوي چې له ماتيدلو يې مخنيوی وشي او د دروند حاصل تکيه ځنګه وکړي.
- تربيه کول ځوانه ونه په لږ عمرکې په حاصل راولي.

يو مهم هدف د ونې په تربيه کولو کې دادي چې د ونې ټولي سرچېني د مېوې د توليد لپاره هم استعمالېږي نه يوازي د بدني ودي لپاره. تربيه کول د ونې د اساسي ښاخه بري، د غټي مېوې د لاس ته راوړلو او د حاصل او حشراتو د کنټرول لپاره ښه بريښي. ځواني ونې د اصلي څانګو د جوړولو لپاره چې پراخه زاويې ولري ښاخه بري کېږي څانګې چې ښې فاصلي ولري د ډير حاصل د تکيه کولو توانمندي بې له ماتيدلو لري. که چيري د انارو په زړه پوري نيالګي لاسته راوړل مو هدف وي کولای شو چې د ۳-۵ پوري ساقي چې يو شان فاصلي ولري بايد پريږدو. د زړو ونو ښاخه بري د لاندي مقاصدو لپاره ترسره کېږي :

۱. د کمزوري کېفيت مېوو ورکوونکې څانګې بايد په هغه فصل کې چې وختي غوړيدنه تشوقوي کمې او يا له منځه يوړل شي او يا هم هغه ځانګې چې ناوخته غوړيږي او د کمزوري کېفيت مېوې توليدوي بايد لرې شي.
۲. د څانګو ترمنځ د مناسبې فاصلي ساتل ترڅود رڼا او دواپاشي دمواد‌و نفوذ ته اجازه ورکړل شي.
۳. د مطلوب شکل ، لوړوالي او پلنوالي ساتل.

د انارو د ونې د ښاخه بري عمومي دودونه :

- ونه د کېنولو په مهال شاخبري کړئ ترڅو تنه د ريښو سره توازن پيدا کړي.
- ځوانې ونې په سپک ډول شاخبري کړئ.
- بالغې ونې درندې ښاخه بري کړئ ، په تيره بيا هغه ونې چې لږه وده يې کړې وي قوي کېږي. د ونې چترئ (Canopy) بايد خلاصه وساتل شي ترڅو د کلنۍ مېوې ورکونکې څانګې جوړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. په انارو کې مېوه معمولاً د چترۍ نه بهر تشکېلیږي چې پدي ځاي کې د لمر رڼا زیاته ګټوره ده.

- هغه مهال چې د ژمي د لومړي وخت یخ او د مني ټول خطرونه تیر شي ښاخه بري وکړئ څو د پوره غوړیدني څخه د مخه چې د زخمي کېدلو او ناروغیو خطر کم وي. ځکه چې د انارو ونه ژر غوړیږي او په پایله کې ټول او یا ډیر ګلان او ځواني مېوې په وار وار یخ وژني.
- کله چې لږ او یا هیڅ حاصل نه وي درنده ښاخه بري وکړئ.
- د ونې لوړه برخه د ونې د ټیټې برخې په نسبت درنده ښاخه بري کړئ ځکه چې په سر کې ډیره بدني وده منځ ته راځي.
- ښه ښاخبري شوي څانګې تر پایه په بالغه ونه کې رنګړئ (Thin out) کړئ دا کار په پاتي څانګو کې دمېوې شکل غټ او کېفت یې ښه کوي.
- ښاخه بري لوړوالی کنترولوي چې په نتیجه کې یې حاصل په اسانی سره راټولیږي او د ونې مېوې نیول برقراره ساتي (لوړي ونې زیاتي مېوې نه تولیدوي).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لاندې انځور کې د ونې ساختمان او تشریح کتلای شئ.

د مېوه داري ونې عمومي جوړښت

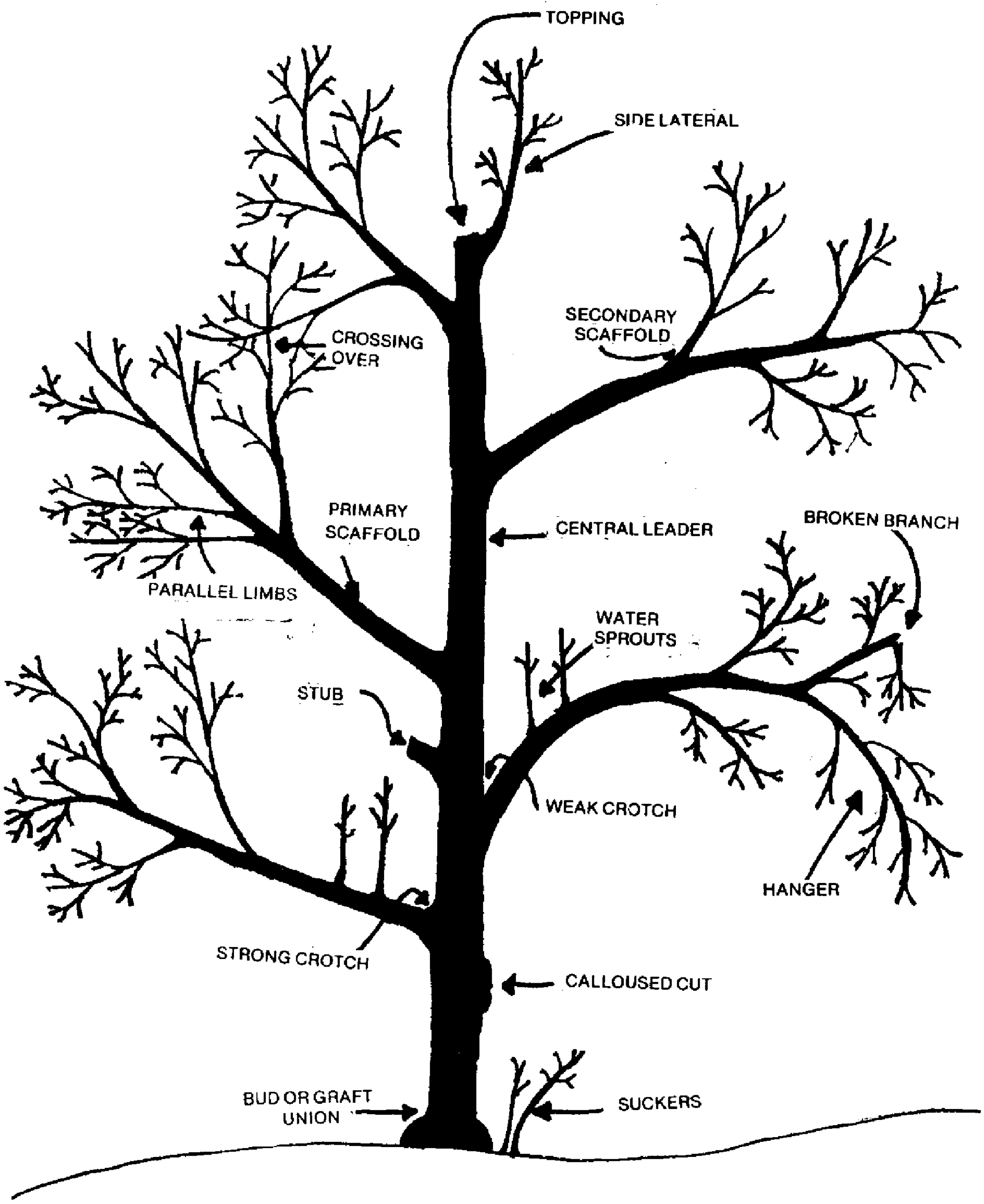

د روزنې سیستمونه (Training System):

انار کېدای شي چې د یوې ونې په شکل (معمولاً د منځ خلاص یا د ګلدان د ساختمان په شکل) او یا هم دڅو ساقو لرونکو ونې په شکل چې د **۳-۵** پورې ساقې ولري وکرل شي کوم چې د انارو طبعي مېلان دی. د ودې په لومړیو دوو کلونو کې باید انار ښاخه بري شي ترڅو وده وکړي او د **۳-۵** پورې اساسي ښاخونه رامنځته شي، که څه هم نوموړي ساقې د یو بوټي او یا که د اساسي ښاخونه په شکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چې یو د بل سره مساوي فاصلي ولري او د یوي ساقي څخه یي وده کړي وي.د انار بوټي د بچګیو د تولیدولو مېلان لري نو باید نوموړي بچګي له منځه ولاړ شي ځکه چې بچګي ودي ته تغیر ورکوي یعني ونه د مېوې نیونې پر ځای ودي خواته تشویقوي.

لومړي کال: په لومړي کال کې د کرپه وخت کې د نیالګي پورته برخه غوڅیږي او په دوبي کې ورڅخه بچګي لري کېږي.

دوهم کال: په دوهم کال با قاعده ښاخه بري او د بچګیو لري کول د استراحت په وروستیو کې شروع کېږي او همدارنګه اضافي بچګي په اوړي کې لري کېږي. د کر څخه وروسته د لومړي ژمي په دوران کې ښاخونه 1/3 برخې ښاخه بري کېږئ. همدارنګه مزاحمې څانګې باید لرې شي او د۳-۵ پوري ښاخونه پاتي شي.

دریم کال او له هغي وروسته: کلنۍ سپکه ښاخه بري باغ مېوې نیونې ته تشویقوي. د انارو باغ دوامداره او زیاتې ښاخه برۍ ته اړتیا نه لري. د ژمي په وروستۍ برخه کې مړې او زیانمنې څانګې او همدارنګه بچګي باید د لیدو سره سم له منځه یوړل شي. درنده ښاخه بري د کم بار نیولو سبب کېږي

د ښاخه برۍ ډولونه:

د سر پرې کول (Heading یا Heading Back)او رنګړي کول(Thinningیا Thinning out) د ښاخه برۍ دوه اصلي ډولونه دي.

۱. د سر پرې کول:

د سر پرې کول هغه پرې کول دي چې په هغه کې نیالګي یوې ستې ،اړخیزي غوټې او یا وړې اړخي څانګې ته نېږدې پرې کېږي. د قوي شاخبرۍ سره په تړاو د سر پرې کول د پرې کړل شوي ځای څخه لاندي د ګڼې ودې سبب ګرځي.

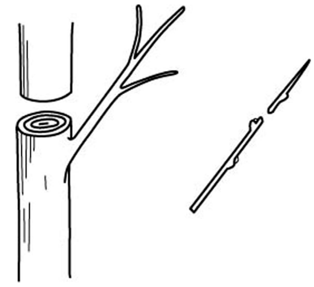

د ستې او اړخي څانګې پرې کول

۲. رنګړي کول:

د هغه اړخیز شاخ رنګړي کول دي کوم چې په لاندي برخه کې وي چېرته چې د بل اوږد ښاخ نه لنډ وي او یا ورپوري نښتې وي. د ډیرو ښاخونو لرونکې نبات رنګړي کولو ته تر بل هر بوټي ښه جوړ دی ځکه چې ډیر خلاصیږي او خپل د طبیعي ودې خاصیت ساتي او معمولاً یو واري قوي وده د پرې شوي ځای څخه نه تولیدوي. د ونې څانګې یا پاڼې د ونې داخل خواته وده کوي ځکه چې د ونې چترۍ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیره رڼا تننوځي . په استثنایي ډول کله چې نیالګي تازه کرل کېږي شاخبري يې باید اکثرا د رنګړې کولو پواسطه ترسره شي.

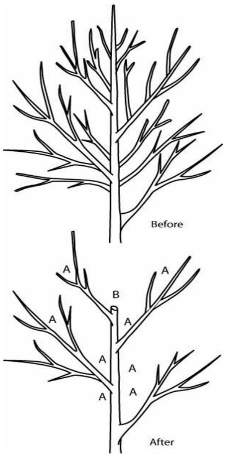

مخکې

وروسته

د B توري د سر پرې کول ښايي پداسې حال کې چې د A توري د يو اړخيزو څانګو رنګړې کول ښايي.

په لومړي کال له کېنولو څخه وروروسته د انارو د ونو اوبه کول:

د انارو د اوبو اړتیا د ستروسو د اوبو د اړتیا سره یوشان والي لري یعني په کال کی د ۱۲۵-۱۵۰ سانتی مترمکعب اوبو ته اړتیا لری. په هغه سیمو کی چی په وده ایز فصل کی په کافی اندازه باران ونه لري نو باید د انارو نیالګی د ۷-۱۰ ورځو په جریان کی اوبه شی او کچېری خاوری سپکی او یا درمېانه سپکی وی نو نیالګی زیات اوبه خورته اړتیا لری ولی په درندو خاورو کی کمو اوبوته اړتیا لیدل کېږی.

په کالیفورنیا ،اسرایل اود اروپا په ځینو تولیدونکو ساحوکی د انارو باغونه ځینی وختونه په قطره یي اوبه خور یا د شیندونکی اوبه خور په شکل اوبه کېږی.

کله چی نوی نیالګی کرل کېږی نو باید د قطره یی اوبه خور یا د شیندونکی اوبه خور آلی نیالګیو ته نژدی ځای پرځای شی اویاهم دوه اوبه شیندونکی د یو نیالګی په سراستعمالوو ترڅو د نیالګی د ریښو ساحی ته په مساوی شکل اوبه ورسیږی. کله چی نیالګی وده وکړی نو باید دنیالګیو ترمنځ یو اوبـــــــه شـــــــیندونکی الـــــــی تـــــــه انتقـــــــال شـــــــی.

خو باید نوموړی اوبه شیندونکی د ریښو ټولو برخو ته اوبه ورسوی د لوڅو ریښو نوي کېنول شوي نیالګي د کېنولو څخه وروسته که چېرته خاوره درنده وي او ونې د خوب په لانده موسم کې کېنول شوي وي د کرلو څخه وروروسته باید یو مخیزاوبه نه شي . معمولاً په خاوره کې د ریښو د را پیدا کېدو لپاره کافي رطوبت موجود وي او په ډندونکې کې یو مخیز اوبه کول په درنو خاوروکې د هوا خالیګاوي دمنځه وړي چې غیرهوازي (anaerobic) حالت منځ ته راوړي چې کولای شي ونې د منځه یوسي.

که چېرې خاوره ریګي ،نرمه او وچه متېنه وي او نیالګي په کې کرل شوي وي د ډندونکې په شکل اوبه کېداي شي. د کافي رطوبت د ډاډمن کولو لپاره خاوره باید په مکمل ډول لمده وي مخکې له دې چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونه مړاوې شي د ډیرو اوبو د مخنیوي لپاره باید اضافي اوبه لرې شي. متناوب لمدول او وچول د ریښو د ودې د اړتیا وړ اکسیجن ته اجازه ورکوي چې خاورې ته د ننه شي.
د ځوانو ونو اوبه کول د سرې ورکولو په پرتله ډیر مهم دي. ځواني ونې د ریښو یو محدود سیستم لري نو اوبه کول باید په وار وار تطبیق شي. د یوې عمومې قاعدې په څیر که چېرته دوه اونې بې له ۲،۵ سانتي متره بارانه په نویو کېنول شویو نیالګیو تیرې شي نیالګي باید اوبه شي . اوبه کول د کلونو کلونو لپاره ضرور دي او اوبه کول په لومړني کال کې د ودې لپاره حیاتي ارزښت لري. ځواني ونې په مني کې ډیر لږ او یا کله کله اوبو ته اړتیا لري. په استثنایي ډول په ډیره شدیده وچکالۍ کې دا به ډیره ښه وي چې د خاورې رطوبت ته د وختي استراحت اجازه ورکړل شي تر څو په مني کې د رطوبت کموالي تشویق شي. د یخني او یا باراني موسم د پیل څخه وړاندې د ډنډونکې شا او خوا خاوره لرې کړې. د ځوانو ونو دپاره دا ډیره ښه ده چې په اونۍ کې دوه واري اوبه شي او د مارچ او جون په مباشتو کې مطلوبه اندازه رطوبت د خاورې په لوړه طبقه کې چېرته چې ریښې وي وساتل شي. خصوصاً د پاڼو د غټیدني، غوړیدني او د مېوې د غټیدني په لړ کې د خاورې ډول چې څنګه ښه خاوره کولای شي اوبه وساتي تاثیر کوي.
د ډیرو اوبو علایم Symptoms of too much water :
د پاڼو ژړیدل چې غور ځیږي او د ریښو خوسا کېدل .
د ډیرو لږو اوبو علایم Symptoms of too little water :
د پاڼو ژړیدل او لویدل او وړې مېوې توئیدل.

۶. د باغ اداره او تنظیم **Orchard Management** :

د رسیدلي باغ پاملرنه کول

دانارو ونې دې دښه شکل او جوړښت له پاره په ژمي کې شاخه بري شي. په دې ښاخه برۍ کې دونې لوړوالی دغوښتنی وړ اندازی ته رسیدای شي. ماتی ،کړی، او مزاحمت کونکی څانګی دی لری کړل شی.
که د ونې دننه خواته د ونې مرکز خلاص پریښودل ضرورت وي نو د اوړي په موسم کې شاخه بري کولای شی چی دا اړتیا پوره کړي.

دبچګیو او سکرونو پرې کول:

هغه نوي نیالګي او یا لښتې کومې چې د تنې، ریښو او دپیوندي برخې څخه ښکته رازرغونېږي باید ټولې پرې شي او همدارنګه هغه څانګې چې د ونې یوې خواته زرغونېږی او د ونی توازن خرابوی هغه هم باید دښاخه برۍ په وخت کې پرې شی. انار د ریښو څخه دبچګیو ویستلو ته مېلان لری.
هرزه وابښه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرزه وانبه زیاتره وخت په لاس سره او یا په رمبي سره ویستل کېږي، نوموړی کاردی په سرسری توګه ترسره شی ترڅو دریښو دزیان لامل ونه ګرځی.
C: دانارو ځوانو او پخو ونو ته سره ورکول: زیاته سره ورکونه دمېوې دپریوتلو لامل ګرځی.

په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:

نایتروجن دزیات مصرفه عناصرو دډلې څخه دښه حاصل او ودی له پاره یو اغیزمن عنصردی چې دنایتروجنی سری (امونیم نایتریت) په ډول چې زیات مشهور دی دلاس په ذریعې سره ونو ته په لومړیو دوه کلونو کې اچول کېږي چې دا مقدار دڅلورم کال پوری زیاتیږی.ددریم کال په شروع کې دې دغه سره دباغداری دتراکتور او یا شیندونکی ماشین په وسیله وپاشل شی.
په لاندی جدول کې د خالص نایتروجن اندازه دکېلو ګرام له مخی او یا د امونیم نایتریت ۳۳٪ سرې اندازه یو هکتار باغ ته سفارش شویده په هغه صورت کې چې په یو هکتار باغ کې ۳۳۱ ونې کرل شوې وي:

عمر	خالص نایترجن کېلوګرام	امونیم نایتریت کېلوګرام
لومړی کال	19	57.6
دوهم کال	30.5	92.4
دریم کال	50.5	153
څلورم کال او دهغی څخه وروسته	114	345.5

دا کېدای شي چې په منی او یا ژمی کې په یو ځل سره استعمال شی. په سپکو خاورو کې یې په وقفه ایې ډول استعمال اړین دی ، لومړی ځل دی د منی په وروستیو کې استعمال شی اوپاتی برخه دی په پسرلی کې.
په زیاته اندازه نایتروجن او ناوخته دسرې استعمال کولای شي چې دمېوی پخیدنه او رنګ وځنډوی.
ځینو څیړنو ښودلې ده چې دزیات نایتروجن استعمال دونی د بدني ودې او دکمې مېوې تشکېل رامنځته کړی دی. نایترجن کېدای شي چې په مختلفو شکلونو سره استعمال شی:
دامونیم نایتریت (۳۳-۰-۰) ، امونیم سلفیت (۲۱-۰-۰) کوم چې عامه سره ده، یوریا (۴۶-۰-۰) کوم چې دنایتروجن غوره سرچینه ده.
که چېری دخاوری PH د 6.5 څخه پورته وی، دامونیم سلفیت سرې (۲۱-۰-۰) دنایتروجنی سرو دسرچینی په توګه کوم چې دخاوری دتیزابیت سره مرسته کوی استعمالیږي. که چېری دخاوری ph د 6.5 اویا ښکته وو نو د نایتروجن بله منبع دې استعمال شی. که چېری یی PH د 7.5 څخه لوړ وی، نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفاسفورس سرې دې نه استعمالېږي. په عمومي ډول سره القلی خاورې دانارو د روزلو له پاره مناسبی نه دي.
سرې دې په شیندل شوي ډول سره د نیالگی د څانگو دپراخوالی په امتداد سره واچول شی. دسری داستعمال له امله دسوزیدو دمخنیو په خاطر دی کېمپاوی سری د ونی دتنی څخه ۲۰ سانتی متره لری واچول شی.
دسری داستعمال څخه وروسته دی اوبه خور ترسره شی ترڅو استعمال شوی نایتروجن دریښو طبقی ته ورسیږی. دغذایي موادو او اوبو د رقابت دمخنیوی په خاطر باید دخاوری سطحه لوڅه شی چې د سطحی خیشاوی، دگیاه وژونکو په استعمال او عضوی ملچ سره هرزه بوټي لری شی.
دسری زیاته اندازه باید استعمال نه شی، دنایتروجن زیات استعمال د څانگو دزیاتی ودی ، ناوخته مېوه نیونی، کمزوری رنگ او خوند ، دمېوی ناوخته پخیدنه، او هم امکان شته چې دژمی یخ د ونی د زخمونو دحساسیت لامل وگرځی. همدارنگه دنایتروجن ناوخته او وروسته استعمال یعنی د جولایی د نیمایی څخه وروسته استعمال په ژمي کې ونې له استراحت څخه وباسي.
داسې شواهد او ارقام وجود نه لري چې وښایی د فاسفورس او پوتاشیم استعمال په انارو کې د ونې وده او یا دمېوې جنسیت ښه کړی.په زیاتره وختونو کې د جستو Zn کمښت په انارو کې لیدل کېږی، دغه ستونزه په ژمي او یا دپسرلي په سرکې په پاڼو باندې د جستو د پاشلو په اساس حل کېدای شي.
نایتروجن N او جست Zn په نمونوي ډول دانارو له پاره یوازینۍ سرې دي. نایتروجن د زیات مصرفه Macronutrients ، او جست Zn دکم مصرفه عناصرو دډلی څخه دی کوم چې په ډیر کم مقدار سره په ونه کې دکمښت دنښو دلیدلو څخه وروسته استعمالیږی.
په انارو کې دسرو داستعمال عملیی دنورو انارو تولیدونکو هیوادونو څخه:
اسرایل Israel: په کال کې د یوهکتار باغ لپاره د 200-300 kg یوري سره استعمالوي، پوتاشیم هم په همدی اندازه سره د K2O په شکل سره استعمالیږی. حیوانی سری په نمونوي ډول سره استعمال نه لري.
هسپانیه Spain: دسری استعمال تر هغه پوری نه سفارش کېږی ترڅو چې په پاڼو کې دکمښت نښی ونه لیدل شی، دسری استعمال دسری په وسیله د ککړتیا څخه دمخنیوی په خاطر محدود شوی دی نو په دی اساس دسرو داستعمال زیاته اندازه په لاندی ډول ښودل شویده:
لاندی اندازه باید زیاته نه شی:
۱۱۰ واحده نایتروجن، ۸۴ واحده فاسفورس، ۲۳۴ واحده پوتاشیم او ۲۵ واحده مگنېشیم دې د سیلابی اوبه خور په صورت کې استعمال شی. په قطره یې اوبه خور کې د زغم اعظمی حد ۸۵ واحده نایتروجن، ۶۷ واحده فاسفورس، ۱۸۷ پوتاشیم او ۲۰ واحده مگنېشیم دی.که چېری دعضوی سری هره اندازه استعمالیږی باید دنایتروجن د زغم لوړه اندازه دپورته ښودل شوی اندازی څخه معالومه کړل شی.
که چېری سیلابی اوبه خور سیستم په کار اچول شوی وي نو دنایتروجن اندازه دې په لاندی ډول سره په مباشتو تقسیم کړل شی کوم چې لومړی ځل اوبه خور دغوټیو دماتیدلو سره سم شروع کېږی:
مباشت دسری اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچ	٪۵
اپریل	٪۲۵
مۍ	٪۲۵
جون	٪۲۰
جولای	٪۱۵
اګست	٪۱۰

دعناصرو دکمښت د نښو پیژندل:

په انارو کې دنایتروجن او جستو دکمښت نښې زیاتره وخت د ونو په پاڼو او کله کله په مېوو،عمومي وده او یا په لښتو کې لیدل کېږي. چې دا په نمونوي ډول سره هغه نښې دي چې انار یې ښیي.

که چېرې نایتروجن کم وي، دمېوو د ونو زړې ښکتنۍ پاڼې کېدای شي چې زیړې شي، نهایې څانګو وده کمېږي، ونه دمېوې دحاصل څخه غورزیږي او یا یې حاصل کمېږي.که چېرې نایتروجن زیات شي ، بدنې وده کېدای شي چې تیزه شنه شي، خو دمېوې تشکېل کېدای شي چې کم شي او دمېوې پخیدنه د عادي حال څخه ۷۱۰ ورځو پورې ځنډیږي. نو باید هر یو ددواړو پورته حالتونو څخه دنایتروجن کمښت او هم دهغې ډیرښت رامنځته نه شي.

دنوې ودې زیړې پاڼې تل داوسپنې او جستو دکمښت ښکاروندویې کوي او په شدیدو حالتونو کې دونې داخلي برخه کېدای شي چې زیړه شي.

دجستو Zn دکمښت نښې په پسرلي کې زیاتې روښانه معالومېږي، ونې پاڼې او ګلان وروسته غوړوي، پاڼې کوچنۍ او کله کله د رګونو ترمنځ زیړوالی ښایي پاڼې یې تاوې شوې وي.ځینې وختونه د بندونو ترمنځ فاصله یې کمه وي، وروسته بیا په راټلونکې وده کې نوی وده نوموړی نښې پټوي.

دجستو کمښت په تیزه وده کونکو ځوانو ونو او په الکلي خاورو کې په کرل شویو نیالګیو کې زیات لیدل کېږي همدارنګه ددوبی په نیمایې کې په ځوانو ونو کې هم لیدل کېږي. په خاورو کې دجستو استعمال غیر اقتصادي عمل دی ځکه چې په ریښو کې زیات جذبیدونکی نه دی اوهم په نباتاتو کې یوغیرمتحرک عنصر دی. دجستو دکمښت دمخینوی کامپابه لاره په پاڼو باندې د زنک سلفیت (طبعي زنک 52%) یا دجستو 14% کلیتونو استعمال دی. نوموړی استعمال د وده ایز موسم په هر وخت کې ترسره کېدای شي خو کېدای شي چې دپاڼې دسوزیدو لامل وګرځي. دجستو استعمال دحاصل د ټولولو څخه وروسته او داستراحت په مرحله کې ډیر غوره دی، په عمومي ډول، په پاڼو باندې د یو ځل شنیدنې له پاره محلول باید په یو هکتار کې د 2.2-1 کېلو ګرام اساسي جستو درلودونکی وي.

په لاندې شکلونو کې د جستو د کمښت نښې په انارو کې نه بلکې دانارو دکمښت نښې له دې سره ورته والی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه کــي وي فــروټ کــې دجــستو دکمــبنت نــښه

دشفتالو په پاڼو کې دنایتروجن دکمبنت نښه

E. اوبه خور:

دمېوې د نیونې او تشکېل له پاره منظم ډول اوبه خور ضروري دی. دخاورې یوشان رطوبت د ونې دقوت دساتلو، حاصل ورکونې او دمېوې دسایز له پاره ضروري دی. په لومړي کال کې دکرل شویو نیالګیو دریښو دښه تشکېل له پاره مناسبي اوبه ورکول مهم دی. اوبه خوردی د وده ایز فصل دشروع څخه په پسرلي کې شروع او دحاصل داخستنې څخه وروسته وخت پورې دوام کوي.

دسطحي اوبه خور څخه دې ډډه وشي، مکرر سپک اوبه خور سطحي ریښې تشویقوي کوم چې دریښې د ورستیدنې د پیداکېدو لامل ګرځي او په تنه او ریښو باندې یرغل کوي او ونه وژني.

کم تکراري او ژور اوبه خور غوره دی. ونې دې په ژور لوندوالي سره په هرو ۷-۱۰ ورځو په وقفه کې اوبه شي خو دا په موسم او هوا پورې تړلې پروسه ده.

په پخو باغونو کې داوبه خور اندازه په اقلیم او خاورې پورې اړه لري. دعمومي قاعدې له مخې دې په پسرلي کې 15m3 د ورځې له پلوه یوهکتار باغ ته (سره ددې چې اوبه خور شاید هفته وار شکل سره وي،خو پورته اندازه د ورځې په بنیاد سره اوسط دی).پورته ورځنۍ اندازه دې تر 350 m3 پورې دیوه هکتارباغ له پاره ددوبي په موسم کې دحاصل اخستلو تر وخته زیاته کړل شي.دیوه موسم له پاره به داوبو ټوله اندازه 6000m3 په یو هکتار اوسې سره د بارانه کوم چې په یوه موسم کې 4500m3 په یوه هکتارکې اوري،که چېرې باران کم اوري نو دباران داندازې په تناسب سره دې ورسره اوبه زیاتې شي ترڅو دباران اوبه پوره کړي.

کم اوبه خور به دمېوې خراب سایز، دمېوې دزیاتې غورزیدنې، فشار لاندې ونو او کېدای شي چې دراتلونکې ګل کونې اندازه کمه کړي.

دحاصل دټولونې څخه وروسته دې کم اوبه خور ترسره شي. دژمي اوبه خور څخه دې ډډه وشي لکه دحاصل داخستلو په وخت کې چې د دروند اوبه خور. که غواړئ چې دمېوې اندازې ته انکشاف ورکړئ نو کله کله دې په ژمي کې اوبه خور صورت ونیسي. ددې څخه وروسته اوبه خور به د سپر داوړدیدلو، بدنې ودې او په پسرلي کې دغیرمېوه لرونکې ودې لامل وګرځي.

سطحي اوبه کول دقلبي (سپاري) په لیکه او یو مخیزاوبه کول (Gravity Flow): د قلبي یا سپاري لیکې بایدد اوبو څخه ډکې شي .ددې دپاره چې د ریښو ټول سیستم ته اوبه ورسېږي او بیا اوبه تري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویستل شي.غاړي کېداي شي ددي دپاره چې اوبه دیوې څخه تردوه ورځو پوري دکافي جذب لپاره وساتل شي.او څنډي یا غاړي تر راتلونکې اوبه کولو پوري باید لرې شي.

د خاوري پر بنیاد د مهال ویش مېتودونه (څنګه پوه شو چې څه وخت اوبه ولګوو): اوبه لګول باید هغه وخت ترسره شي چې 50% اوبه له خاوري څخه جذب شوي وي.په خاوره کې د اوبو د محتویاتود معلومولو لپاره یو رمبي، بیلچه او یاد خاوري نل را واخلي اود 20 څخه 40سانتي پوري وکنۍ.هغه خاوره چې تقریباً 50 فیصده اوبه ولري په لاندي ډول احساسیږي:

پولي لرونکې یو مخیز اوبه خور

ځوان باغ د یو مخیز اوبه خور لاندي

د خاوري جوړښت : Soil Texture

ځیږ یا coarse جوړښت: تقریباً وچ ښکاره کېږي چې پنډوسکې جوړوي او خپل شکل نه شي ساتلی.

ښه ګډه خاوره Loamy :

پنډوسکې جوړوي چې څه نا څه د قالب کېدلو وړ دي او کله چې د لاس په ګوتو کېکاږل شي یو نازکه فیته جوړوي رنګ ئې هم تیاره وي .

کلی خاوره Clay soil :

یو دا چې ښه پنډوسکې جوړوي او د یو اینچ یا تر هغه زیاته یوه فیته جوړوي ، تیاره رنګ لري او یو څه چسپناکه هم لري.

واښه او پاڼي (Mulch) د مېووځوانو ونو ته ګټوري دي .واښه او پاڼي یا نباتي پاتي شوني لکه توئي شوي پاڼي، د ونې پوټکي ، د وښو توټې، واښه ، د اري بور په خاوري کې رطوبت ساتي ، دخاوري بې حده حرارت معتدل ګرځوي ،او دهرزه ګیاو څخه د رقابت په کمولوکې مرسته کوي .د Mulch جوړولو دپاره واښه او پاڼي د 10 څخه تر15سانتي مترو پوري ژوراود تني څخه څو اینچه وړاندي دخاورو لاندي کېږي.د مني په سرکې دا واښه او پاڼي لرې کېږي.داکار ریښوته اجازه ورکوي چې پوه شي حرارت سړیږي او ژمې راتلونکی دی.نو ونه په فزیالوژیکې ډول ژمې ته په چمتوکېدو پیل کوي.دځلو یا وښو لرې کېدل همدارنګه د موږکانو او نورو خوړونکې حیواناتو د پټیدلو او په ژمې کې د ونې د پوټکې له ژولو مخنیوي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مېوې رنګړي کول:

کله چې ټول عوامل مساعد او غوره وي هغه مهال بیا ونه کولای شي چې ښه ډیره مېوه وکړي. په ونه کې د حده زیاته مېوه ممکن ونه کمزوري کړي او لړي غوټي وکړي چې پایله یې د راتلونکې فصل لپاره د حاصل کموالي دي . دروند حاصل کولای شي د کوچني شکل او کمزوري کېفیت د مېوې پایله شي. ددي ستونزو د مخنیوي لپاره د ګل د غوړیدني څخه دوه یا دري اونې وروسته رنګړي کول وکړئ . د حشراتو یا ناروغي پواسطه زخمې شوي مېوې لومړي لرې کړي او د توصیه شوي فاصلي اوسط تعقیب کړئ. مېوه باید د ۷-۱۰ سانتي مترو پوري په هره څانګه کې یو دبل څخه لرې شي چې وړې څانګې یوازې یوه یا دوه مېوې ولري. رنګړي کول باید داسې وشي چې د څانګې په اساس یا بیخ کې کمه او د څانګې څوکې ته نېږدې زیاته ترسره شي ترڅو د څانګې په سرکې د ډیري مېوې له کبله د قاتیدلو او ماتیدلو څخه څخه مخنیوی وشي او یا هم د مېوې رنګړي کول دفصل په اخر کې څانګې دلمر وړانګو ته مخامخ کوي او د قات کېدلو څخه یې ساتي. هغه مېوې چې د جون د مباشتي څخه وروسته رامنځته کېږي باید له منځه یوړل شي ځکه چې نوموړي مېوې معمولاً په بشپړ ډول نه پخیږي.

دنیالګیو د ځوانۍ په جریان کې (۲-۵) کالو پوري دکلکو مېوو غورځیدل غیر معمول نه دي.

د مېوو غورځیدل په زراعتي عملیاتو لکه د زیاتي سري او اوبه خور استعمال پوري اړه لري هغه مهال چې وده زیاتوي. ځواني ونې باید د فشار لاندي شرایطو کې ونه کرل شي.

د رسېدلي عمر ونې د ځوانو ونو په نسبت د زیاتو مېوو د نیولو توان لري همدارنګه د مېوې رنګړي کول د مېوو د غورځیدو کچه کموي ځکه چې ونې د زیاتو غذایي موادو دتولیدولو او د زیاتو مېوو په نسبت د رنګړي شوو مېوو دساتلو زیات توان لري.

۷. د انارو غټې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:

انار ځیني ګډوډۍ، ناروغۍ او حشرات لري، دهیواد په کچه په انارو کې لاندي حشرات او ناروغۍ پیداکېږي.

په انارو کې ګډوډۍ او د هغوي کنترول.

- د مېوې چاودیدل: باید په منظم ډول اوبه خور وشي. زیاته وچه خاوره د لندي خاوري په نسبت د مېوو د چاودیدلو ناروغي راټیټوي.
- د باران او دلمر د ښکاره کېدو څخه وروسته د مېوې چاودیدل.
- د لمر پواسطه د مېوې سوځیدل: د کافي سري ورکولو ، په بنیادي توګه د نایتروجن استعمال او د قوي ښاخه برۍ په واسطه د پاڼو ښه پوښ باید وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د تني یا ریښې ورستیدنه: باید د ذهکشي ښه سیستم وساتل شي تر څو له دغې ستونزې سره مخ نه شي.
- د ښاخونو په وسیله د مېوو ګریدل: مزاحمې څانګې باید لرې شي او د مېوو تر منځ باید مناسبه فاصله وساتل شي ترڅو دغه عمل صورت و نه نیسي.
- د پوټکې توریدل: معمولاً په ذخیره خانو کې دغه عمل په خامو میوو باندې وده کوي. نو باید پخې مېوې راټولي شي او پاکې وساتل شي.

په انارو کې پیداکېدونکې حشري او د هغوي کنترول(نوموړي حشري د نورو مېوه لرونکو ونو د حشرو په څیر تداوي کېږي): په کالیفورنیا کې فقط سپږۍ او چنجي عام حشرات دي همدارنګه په یاد شوي هېواد کې سپږۍ او چېنجي یوازیني معمول حشرات دي.

Leaf Footed Plant Bugs :نوموړي حشرات چې علمې نوم یې leptoglossus sp دي په زیانمن ډول په انارو باندي راټولیږي خصوصاً په هغه وخت کې چې انار په منځ وچوي. خو بیا هم د نوموړو حشرو زیان تر هغه وخته کم وي ترڅو چې تیزابي مواد له چاودلي برخي څخه څخیږي. تر هغه چې تیزابي مواد څخیږي نوموړي حشرات د ژیړي برخي (albedo) د سوري کولو په لټه کې وي مګر نه د داخلي برخي(aril). خوبیاهم ځیني وختونه دوهمې وېروسي پتوجنونه Alternaria او Botrytis په نوموړو سوریو کې راټولیږي. چې د Bacillus thuringiensis او د Leaf Footed Plant Bugs په وړاندي موثر نه دي. خوشبختانه نوموړي حشري سیمه ایزي او له باغ څخه لرې نه خوریدونکې حشري دي یعني نشي کولای چې نږدي باغ مصاب کړي.

اداره: نوموړي حشري په باغ کې د فصل په اخر(اګست او سپتمبر) کې معمولاً نه تر سترګو کېږي.خو که چېري دوي په همدي باغ یا بل نیږدي باغ کې ژمې تیر کړي نوکېداي شي مخکې تر سترګو شي. زیاتره کلونه د Leaf Footed bug حشراتو نفوس د طبعي مړیني یعني د لوړ حرارت پرازیتي هګۍ و(Gryon pennsylvanicum) په وسیله تداوي شوي دي. په هر ترتیب نوموړي طبعي کنترول په هغه وخت کې چې د ژمې تیرونکو حشرو زیات نفوس وجود ولري د اعتبار وړ نه دي. نوموړي کنترول د پسرلي په وخت کې چې پرازیتي هګۍ فقط بالغ حشرات متاثره کوي په خصوصي ډول د اعتبار وړ دي . دا هغه ژمې تیروونکې بالغ حشرات دي چې د زیات زیان باعث ګرځي.هیڅ ډول کرنیز کنترول تر اوسه نه دي پیژندل شوي چې د leaffooted bug یا د دي د زیان په وړاندي چې په پیسته کې رامنځ ته کېږي موثر تمام شي. خو بیا هم ځیني کرنیزي تداوۍ لکه د باغ څخه د پاتي شونو ټولول کولای شي چې د ژمې تیروونکو حشرو په نفوس کې کمښت رامنځته کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپږی یا Aphids:

د سپږیو لږ تعداد د تشویش وړ نه دي، او د سپږیو ډیر نفوس د تاویدلو ، ژیړیدلو او د پاڼو دڅانګو د بي ډوله کولو سبب ګرځي او دوي همدا رنګه کولاي شي د یوي چسپناکې مادي چې د شاتو شبنم ورته وایي د تولید سبب وګرځي چې وروسته د Sooty Mold فنګس د ودي سبب ګرځي کومه چې مېوه زیانمنه کوي.

اداره یا Management :

په لومړي سرکې د حشراتو ضد دواګاني استعمال کړئ .کله چې د سپږو تعداد زیات وي او دوي د پاڼو په تاوولو او بي ډوله کولو پیل وکړي ډیر وخت دا کار ستونزمن وي چې دوي کنترول شي ځکه چې تاو شوي پاڼي سپږیو ته د حشراتو ضد دواګانو او طبعي دښمنانو په مقابل کې پناه ورکوي. چېرته چې د سپږیو نفوس په څو تاو شوو پاڼو یا نوو څانګو ځاي په ځاي کېږي نو په دي حالت کې ښه کنټرول ددي څانګو پري کول دي. په غټو ونوکې ځیني سپږی د ونې د ضخیمې چترۍ په دننه کې ښیرازه کېږي . ددي ساحو پري کول د سپږیو لپاره لږ مناسب دي، ساحه د هرزه ګیاو څخه چې سپږی ساتي پاکه وساتی . د نایتروجني سرو ډیره اندازه د سپږیو د بیا پیداکېدو لپاره ډیره په زړه پورې ده. د اړتیا څخه زیات نایتروجن مه استعمالوئ. حشره وژونکې صابون ، د نیم غوړ ، عالي او یا عالي ته ورته پارافیني ډوله تیل د سپږیو موقت کنترول کولاي شي که چېرته په ټولو پاڼو استعمال شي. د پوره پوښښ لپاره د پورته موادو سره په ډیري اندازي اوبه وشیندئ او د پاڼي لاندي او باندي برخي خپل هدف وګرځوئ. پورته مواد سپږی په همغه ورځ چې دوا پاشي شوې وي وژني نو ځکه باید تکرار شي.

سپږی Mites:

سپږی عموما د جسم د پلن والي او هواروالي او د مخکنیو پښو د اوږدوالي څخه پیژندل کېږي ځواني سپږی په مختلفو رنګونو کې لیدل کېږي کېداي شي داغونه او خاپونه ولري او هم کېداي شي چې خاپونه ونه لري. سپږی د ژمي په موسم کې منډوکو او وړو څانګو کې هګۍ اچوي نوموړي هګۍ وروسته د پسرلي په موسم کې چوي او د سپږی بچې ورڅخه بهر ته راوځي . سمدواره د راوتلو وروسته پاڼو سره تماس نیسي چېرته چې خپله غذا په اساني لاس ته راوړی شي سپږی د پاڼي د حجراتو څخه خپله غذا لاس ته راوړي کله چې پاڼي په داسي شکل سره تخریب شي د ونې د ژوند کچه راټیټېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ورسره د مېوې په سایز بده اغیزه پرېوځي او يې مېوه اغيزمنه کېږي .هغه پاڼي چې د سپږې (Mites) په ذريعه متضرره شوي وي علايم يې دا دي چې د پاڼې شکل به يې خال ،خال نصواري رنګه وي. هغه ونې چې د مقاومت قوه يې کمه وي د سپږيو زيات نفوس ته زمېنه برابرېږي چې په پاڼو کې تخريبي عمل تر سره کړي ،خو بايد دا په ياد ولرو چې د سپږيو زيات تعداد دوه عمده مشکلات رامنځ ته کوي . تقريبا د پاڼو ټول کلوروفيل (Chlorophyll) د منځه وړي او بل دا چې رنګ به يې په زيړ بخن شکل بدل شي . بعضي حشره وژونکې کوم چې د نورو افاتو د مخنيوي په منظور استعماليږي کله کله ددي سبب کېږي چې په ناخاپي ډول د سپږيوتعداد زيات کړي.

د سپږيو اداره او کنټرول: کله نا کله سپږې په طبعي شکل سره د نورو حشرو په زريعه کنټرول کېداي شي خو په عمومي ډول کنټرول ددي سبب ګرځي چې اکثره سپږې اوړي ته پاتي شي او کاملا د منځه نه ځي. په ژمي کې د Dormant oile استعمال کوم چې يو بيولوژکي کنترول دي د Mites سپږې د کنترول يوه لار ده خو ددي په زريعه کېداي شي چې پرته له سپږې نوري حشري هم ووژل شي

کچېره د 20 فيصده څخه د سپږې هګۍ زياتي وي پدي وخت کې يې بايد د مخنيوي لپاره د استراحتي سپرې د تيل په لوړه کچه استعمال شي. دي سره کېداي شي چې يو حشره وژونکې هم ورعلاوه شي تر څو د نورو افاتو او حشرو مخنيوي ورسره هم وشي په اکثره باغونو کې د اوړي او پسرلي په موسم کې د Miticides استعمالول غوره دي . خو دا په هغه صورت کې چې سپږيو د خاښونو پاڼي نهايي متضرره کړي وي. Dusting sulfur دوه ځلي يعنې دپسرلي په اخروخت کې (May) او د اوړي په لومړي وخت (June) کې استعماليداي شي.

چېنجي Worms :

مختلف چېنجي د هر څه خوړونکو (Omnivorous)په شمول د پاڼو څخه غذايي مواد لاس ته راوړي ځيني وختونه په ونو کې چې کومې مېوې دي هغه هم ددي چېنجيو په زريعه د حملې لاندې نيول کېږي . هغه مېوې چې د چېنجيو په زريعه متضرره شوي وي کېداي شي چې د ونې څخه په ځمکه وغورځيږي دا ځکه چې هغه نهايي تخريب شوي دي ولې کمې تخريب شوي مېوې اکثره په ونو کې پاتي کېږي او خصوصيات به يې دا وي چې ژيړ رنګ به لري ، زخمې زخمې به وي او سطحه به يې زيږه وي . او با لاخره مېوه به يې يوه تغير شوي اوله اصلي رنګ څخه اوښتي او بد شکله وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چینجي اداره او مخنیوي:

ځرنګه چې چینجي مختلف مراحل لري خو د لاروا په مرحله کې یې دمخنیوي لپاره د (Bacillas thuringiesnsis) په نوم تولید شوې دوا چې په عام بازار کې هم خرڅېږي ډېره اغېزمنه ده.
ځرنګه چې دا دوا ډېره مشهوره او عامه ده نو د ډیرو حشراتو د منځه تګ لپاره مناسب او په زړه پوری علاج دی او ددي تر څنګ یي بله خوبي داده چې دګټورو حشراتو ، مرغانو ، او انسانانو لپاره هیڅ نوعه ضرر نه رسوي.
کله چې نوموړي Bacillas thuringiensis استعمال شي نو Leaf rollers خپله غذا څو ساعته وروسته بندوي . او وروسته له څو ورځو مړه کېږي او له منځه ځي یوه بله نوعه سپری د Thoroug spray په نامه هم شتون لري چې دا هم د کنترول لپاره ډیره موثره ده خو دا د هغه leaf roller لپاره استعمالیږي چې د لاروا په مرحله کې او کوچني وي یعني حد اقل ۱ سانتي متر نه باید اوږده نه وي . او د نهایي ضرورت استعمال یي د یو ځل څخه زیات دي د ځینو حشراتو له منځه تګ په خاطر باید (Pesticides) استعمال شي خو ځیني داسي (Pesticides) هم شته چې مفیدي حشري هم وژني لکه د شاتو مچې او Lace Wings ...

د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :

ځني ناروغۍ دي چې هم په خامو انارو او هم په پخو انارو کې رامنځ ته کېږي لکه (Alternaria, Botrytis, fruit rots , surface mold) خو Fruit rots اکثره په پخو مېوو کې رامنځ ته کېږي . خصوصا هغه وخت کې کله چې دوه مېوې یو بل سره ولګیږي او زده شي . دا ډیر زر په تورو داغونو بدلیږي . انفکشن معمولا په یخي هوا ، باراني پسرلي او اوړي کې صورت نیسي په داسي حالت کې چې مېوه کېداي شي خړېخنه شي او ساحه پتوجن ونېسي. دا کارپه هغه صورت کې کېداي شي چې د انارو مېوه وچوي او داني یي لوڅي شي دغه پتو جنسونه اکثره د دوهمې پتوجن په حیث وروسته د لوڅوالي او د Albedo د سوري کېدو څخه پر مختګ کوي او مخ ته ځي . د حاصل راټولولو وخت کې بایدډیر دقت وشي او باید څومره چې امکان لري زر اداره شي که په باغ کې دوړي او خاوري موجودي وي نو د ګرد سره سپورونه خپریږي فلهذا مېوې باید په یو خاص ځاي کې ټولې کړاي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول:

د انارو پخوالي:هغه انار چې د حاصل راټولولو وړ وي معمولاپه دوهمې يا دريمې پاڼو کې توليديږي يعني يو کال د کرلو څخه وروسته د انارو مېوې هغه وخت پيک Pick کېداي شي کله چې رنګ يې تياره سور شي.
د انارو مېوې د ګل د پراخوالي له وجي په مختلفو مراحلو کې ثمر ته رسيږي . هغه حاصل چې کېفيت يي نهايي ښه وي او زمونږد تقاضا وړ وي هغه په شپږمه پاڼه کې لاس ته راځي يعني د کرلو څخه شپږ کاله وروسته . له يو هکتار (Hectare) ځمکې څخه کېداي شي چې شپږ ټنه انار لاس ته راشي .
د حاصل د راټولولو لارې چارې: هغه انار چې تازه په تازه استهلاک کېږي او يا هم پروسس ته نه وړاندي کېږي په ډير احتياط سره د لاس په واسطه پيک کېږي ،ځکه چې دا شونې ده که د انارو خارجي پوټکې زخمې يا وګرول شي او يا هم داغي او عيبي شي د هغې په وجه د انارو د مېوې داخلي برخي ته زيان ورسيږي او که زيان هم ور و نه رسي خو دا بايد په ياد ولرو چې د زکر شوو ستونزو سره د انارو د مېوې اهمېت په تجارتي لحاظ مخ په ښکته ځي. هغه کسان چې د انارو د مېوې د راټولولو سره سر وکار لري بايد مېوې ډيري ژوري راونه شکوي . او نه ډيري رغي . کله چې د انارو مېوې د باغ څخه راټولي شي بايد له تيره ښاخونو څخه پاکې شي او په ډير احتياط سره په کريټونو کې ځاي پر ځاي شي تر څو د زخمې کېدو مخنيوي يې وشي.

د انارو د مېوو پروسس:

انار کېداى شى چى جوس او يا هم دجيلى (Jelly) په مصرف ورسيږى او که چېرى د پوټکو سره مېده شى نو کېداى شى چى په لوړه کچه Polyphenolics ولرى. چې په طبابت کې د شربت د جوړولو لپاره يې جوس کېداى شى چى تېينګ او بوره ورسره ګډه شى.
له انارو څخه کېداى شى چى د انارو شربت جوړ شى. د اسيا په ځينو برخو کى انار وچېږى او يا هم د مسالى (مصالحى) د جوړولو په منظور ټکول کېږى.

د انارو ذخيره کول:

کله چى عرضه د تقاضا په نسبت لوړه وي او فصل اوږدوالى ومومى، نو بايد مېوى پدى وخت کى په يخو ذخيره خانو کى وساتل شى. د انارو مېوى په 7 درجې د سانتى ګراد او 90 فيصده نسبتى لنده بل کى ساتل کېداى شى. فقط هغه مېوى چى د حشراتو په واسطه نه وى زيانمنې شوې په يخو خونو کى ساتل کېداى شى او هغه مېوى چى د حشراتو په واسطه زيانمنې شوي وي کېداى شى چى په ذخيره خانو کى ورستې شى.
د انارو مېوى کولاى شو چى د دريو مياشتو پورى په اسانې سره ذخيره کړو که چېرى ذخيره شوى مېوې پخې و نه اوسي نو د پوټکي په بهرنۍ برخه يې نصوارى رنګ رامنځته کېږى. کچېرى انار تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی حده په ذخیره کی وساتل شی چی پوټکی یي وچ شی نو بیا هم زړی به یی د څه وخت لپاره تازه اوسي. د انارو په ذخیره خانه کی د یخ زیان هم کېدای شی چی رامنځته شی.
پنځه درجی د سانتی ګراد یا لدی څخه ښکته تودوخه دانارو د یخ د زیان باعث ګرځی او کله چی تودوخه د پنځه درجی سانتی ګراد څخه کمېږی نو د یخ د زیان نښی لاپسی زیاتیږی او په هغه وخت کی چی مېوی 20 سانتی ګراد خونی ته انتقالیږی نو د یخ د زیان نښی په څرګند ډول لاپسي ښکاره کېږی، د بیلګی په ډول د پوټکی د نصواری رنګ بی رنګه کېدل،د پوټکو په سطحه دداغونورامنځته کېدل اوهمدارنګه دورستیدونکواورګانیزمونو په وړاندې حساسیت پیداکېدل یې بېرونی ښکاره نښې دي او داخلی ښکاره نښی یی عبارت دی له :
د تخمونو یا دانو بی رنګه کېدل اوهمدارنګه د تخمونو یادانو د بیلیدونکی سپینی برخی بی رنګه کېدل.

غذایي ارزښت په ۱۰۰ **ml** جوس کې یا دخوړلو وړ برخه کې په **100** ګرامه کې.

	انار
د اوبو فیصدي	**79**
کالوري	**70**
پروتین (%)	**1.1**
چربي	**0.9**
کارلوهایدریتونه (%)	**18**
خام فایبر (**Crude fiber**)	**0.3**

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د ورځنی توصیه شوې برخې د اړتیا فیصدي	
ویتامین A	---.
تیامین B1	0.2
رایبوفلاوین B2	1.2
نیاسین	1.4
ویتامینC	8.9
د انارو د برخي اخیستني محتویات په ملي ګرام سره	
کلسیم	1.0
فاسفورس	2.8
اوسپنه	8.0
سوډیم	---
پتاشیم	5.5

په غذاکې برخه اخیستنه Contribution to diet

دانارو په جوس کې خورا ډیر Polyphenol لکه Hydrolyzable tannins چې punicalagins هم ورته وئیل کېږي موجود دي چې د انارو د پوټکو څخه لاسته راځي.

په ابتدایي څېړنیز لابراتوار او د انسانانو په ازمایښتي څېړنو کې د انارو جو س د زړه د ناروغیو د خطري عواملو د Cardiovascular او arterosclerosis په کمولو کې موثر ثابت شویدي. Tannin چې په انارو کې موندل کېږي د Oxidative فشار د کمولو مسولیت لري همدارنګه انارد Systolic وینې Systolic blood په کمولو کې هم کومک کوونکې ښودل شوي دي. څیړ نو ښودلي ده چې د انارو جوس د Prostate cancer او Osteoarthritis په مقابل کې موثر دي . د انارو جوس کېداي شي چې د ویروسونو او بکتریاوو ضد تاثیرات د غاښونو د Plaque نرم مواد چې په غاښونو باندي پیدا کېږي د هغې په وړاندې هم موثر تمام شوي دي. په انارو کې فایبر او ویټامینونه ډیر لوړ دي. په خاص ډول د ویټامین اي او ویټامین سي ښه منبع ده. دري واړه تازه انار په ورځ کې له ٥٠ فیصده څخه زیات توصیه شوي. بیټا کروتین Beta – Carotene او antioxidant لري. بیټاکروتین په رګونوکې د plaque ،د لمر د زیان څخه د سترګو ساتل او د ازاده رادیکالونو په غیر فعاله کولوکې چې د سرطان سبب ګرځي مخینوي کوي، بر علاوه ویتامین A هم جوړوي چې د نظر او د سترګو د غوړ ساتلو لپاره یوه حیاتي ماده ده. انار په مهمه اندازه اوسپنه لري چې د هیموګلوبین لپاره کوم چې په وینه کې اوکسیجن انتقالوي ضروري ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸. پوښښي بوټي

ايا بزګر د عايد لپاره دوهم نبات وکري ؟

ځيني وختونه د انارو په باغونوکې پوښښي بوټي کرل کېږي په بعضي حالاتوکې د اګرانومېکې نباتات، سبزيجات او مېوې ، د حيواناتو لپاره واښه (Forage) او غلې دانې هم په باغونوکې کرل کېداي شي. په هر حال نور نباتات به د انارو سره د اوبو او غذايي موادو لپاره رقابت وکړي چې د ونې ، حاصل او د مېوې اندازه کموي ، پوښښي بوټو لکه شفتلي او نور Legumes په باراني موسم کې چې ترڅو اوبه کمېږي ګټور دي. دا طريقه د خاوري حاصلخيزي ډيروي خو نور نباتات لکه هرزه ګياوي بياد يخ وهلو زيان ډيروي.

ولې پوښني بوټي وکرل شي؟

- پوښني بوټي کېداى شي د باغ تر حاصل ورکولو پوري د عايد يوه ګټوره منبع وي.
- د کروندې خاوره ښه کوي.
- د اوبو د ننوتلو نفوذ زياتوي.
- د خاورې د ښې حاصلخيزۍ لپاره اوربشي ، او Legumes لوړ ارزښت لري.
- د هرزه ګياو د کنترول لپاره ګټور دي.
- د خاوري تخريب کموي.
- ځيني پوښښي نباتات چې په دوراني ډول وکرل شي د خاوري د نيماتود (Nematode) د کنترول لپاره ښه دي .د نيماتود د کنترول لپاره دوراني ښه نباتات ، Sudan grass ، د اوري دانه (Mustard) ، مي, او Cow peas دي.
- په شګلنو خاورو کې وربشې او جودر د سارايي اوربشو (Oat) په نسبت ښه نتيجه ورکوي.

د پوښښي بوټو زيانونه:

- پوښښي نباتات هم د ونو نوو پاڼو او ګلانو ته هغه مهال چې لوړ او ګڼ وي د يخ وهلو خطر زياتوي .
- د يخ وهنې د خطر د کموالي په خاطر ټيټ قدي پوښښي بوټي وکرئ ، مګر واښه مه کرئ ځکه يخني راټولوي او د بکترياو د رامنځته کېدو باعث ګرځي او ونو ته انتقال مومې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په پسرلي کې ګڼ نبات امکان لري د نصواري ورستیدنې ، د شاخونو د سوري کېدو ،سرخۍ ، Mildew او نورو فنګسي ناروغیو لامل وګرځي په خاص ډول کله چې نبات لوړ وي. لکه لوړ غله جات او Legumes، د مثال په ډول Faba Bean.
- د دوبي پوښښي نباتات کولای شي د نیماتود تعداد ډیر کړي. د ټول کال نباتات لکه شفتله کېدای شي په دوبي کې ډيري اوبه استعمال کړي ، نو باید ژمني کلني نباتات وکرل شي.

سپارښتنې **Recommendations**:

- د ژمي پوښښي نباتات په خاوره کې اړول کېدای شي چې د خاوري حاصلخیزي ، غذایي مواد ، او د اوبو نفوذ لوړ وي.
- د خاورې د نایتروجن د سمون لپاره Legumes وکرۍ. لکه ، مۍ ، نخود ، Bell Beans شفتلې ، Medics او Cow peas وکرئ.
- ددې لپاره چې خاورې ته ګټه واوړي پوښښي نباتات په خاوره کې واښه کړئ. د نبات هغه برخه چې خرڅېدلای شي ټوله کړئ او نور ټول نباتات په خاوره کې واړوئ چې خاورې ته سره وركړل شي او خاوره اصلاح شي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library